	Міністерство аграрної політики та продовольства України
	Український інститут експертизи сортів рослин
	Система управління якістю
	Положення

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ директора Українського
інституту
експертизи сортів рослин
від «01» червня 2023 року №204-ОД

**Положення
про систему управління якістю**

СУЯ 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Українського інституту
експертизи сортів рослин
Протокол від «25» травня 2023 року № 9

Київ

	<i>Посада</i>	<i>ПІБ / підпис</i>	<i>Дата</i>
Погоджено	Заступник директора	Лещук Н.В.	
	В. о. заступника директора	Гринів С.М.	
	Заступник завідувача відділу науково-правового забезпечення та міжнародного співробітництва	Бобонич Є.Ф.	
Перевірено	Заступник директора з наукової роботи (ПКЯ)	Присяжнюк Л.М.	
Розроблено	Старший науковий співробітник відділу науково-правового забезпечення та міжнародного співробітництва (менеджер з якості)	Ковальчук Є.С.	
Редакція 1			Сторінка 1 з 73

Зміст

Вступ.....	4
1. Призначення та сфера застосування положення	6
2. Нормативні посилання	6
3. Терміни, визначення та скорочення	8
4. Середовище організації.....	11
4.1. Розуміння організації та її середовища.....	11
4.2. Розуміння потреб і очікувань зацікавлених сторін	12
4.3. Визначення сфери застосування системи управління якістю	12
4.4. Система управління якістю та її процеси	13
5. Лідерство	13
5.1. Лідерство й зобов'язання	13
5.2. Політика у сфері якості	14
5.3. Функції, обов'язки й повноваження в межах організації	15
6. Планування.....	16
6.1. Дії стосовно ризиків і можливостей.....	16
6.2. Цілі у сфері якості та планування дій для їх досягнення.....	17
6.3. Планування змін.....	18
7. Підтримка системи управління	18
7.1. Ресурси.....	18
7.2. Компетентність	22
7.3. Обізнаність	22
7.4. Інформування	22
7.5. Задokumentована інформація.....	23
8. Проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин	23
8.1. Оперативне планування і контроль.....	23
8.2. Вимоги щодо проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин	24
8.3. Проектування та розроблення програм науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.....	26
8.4. Контроль надаваних ззовні процесів, продукції та послуг.....	27
8.5. Проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.....	28
8.6. Випуск продукції та послуг (перевірка виконання вимог).....	32
8.7. Контроль невідповідностей	32
9. Оцінювання дієвості.....	34
9.1. Моніторинг, вимірювання, аналізування й оцінювання	34
9.2. Внутрішній аудит.....	37
9.3. Аналізування системи управління	38
10. Поліпшування	39
10.1. Загальні положення	39
10.2. Невідповідність і коригувальні дії	39
10.3. Постійне поліпшування.....	40
11. Прикінцеві положення	40
Додаток 1 Сфера застосування системи управління якістю Українського інституту експертизи сортів рослин.....	42
Додаток 2 Модель СУЯ, яка заснована на процесному підході	45

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

Додаток 3 Процеси СУЯ згідно ISO 9001 та документи Інституту, які містять опис їх виконання	46
Додаток 4 Матриця розподілу відповідальності і повноважень за процеси СУЯ Українського інституту експертизи сортів рослин	69

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

Вступ

Український інститут експертизи сортів рослин (далі - Інститут) створений відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 1 червня 2002 року №714 «Про утворення Державної служби з охорони прав на сорти рослин та Українського інституту експертизи сортів рослин».

Інститут є державною бюджетною неприбутковою установою та входить до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства України (далі – Компетентний орган).

Філія (лабораторія) УІЕСР (далі - Філія) є відокремленим структурним підрозділом, який не має статусу юридичної особи, створеним в складі Інституту відповідно до мети (цілей), завдань та предмету діяльності Інституту за погодженням із Компетентним органом.

Інститут є установою з проведення комплексу досліджень з науково-технічної експертизи сортів рослин в Україні, здійснює перевірку збереженості сортів рослин і є уповноваженою установою Компетентним органом щодо проведення ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю та забезпечує діяльність представника України в Міжнародному союзі з охорони нових сортів рослин.

1. Найменування та місцезнаходження:

Повне найменування:

- українською мовою: Український інститут експертизи сортів рослин;
- англійською мовою: Ukrainian Institute for Plant Variety Examination.

Скорочене найменування:

- українською мовою: УІЕСР;
- англійською мовою: UIPVE.

2. Головним завданням Інституту є проведення державної науково-технічної експертизи сортів рослин з метою визначення придатності їх для поширення в Україні та набуття прав інтелектуальної власності.

3. Основні напрями діяльності Інституту:

1) проведення комплексу досліджень з науково-технічної експертизи сортів рослин в Україні з метою визначення придатності їх для поширення в Україні та набуття прав інтелектуальної власності;

2) науково-методичне та методологічне забезпечення польових та лабораторних досліджень з кваліфікаційної та інших видів експертизи сортів рослин на основі вимог національного законодавства, міжнародних договорів і технічних документів;

3) організація та забезпечення зберігання дослідних зразків насіння та садивного матеріалу, які надають разом з документами заявки відповідно до чинного законодавства;

4) перевірка збереженості сортів, ділянковий (грунтовий) сортовий контроль та лабораторний сортовий контроль, післяреєстраційне сортовивчення.

4. Основні завдання Інституту:

1) проведення державної науково-технічної експертизи сортів рослин з метою визначення придатності їх для поширення в Україні та набуття прав інтелектуальної власності;

2) приймання та зберігання заявок, а також матеріалів заявок на сорти рослин, планування та організація виконання Програм кваліфікаційної експертизи на ВОС та ПСП, а також науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, підготовка пропозицій щодо прийняття рішення по заявках у порядку, визначеному Компетентним органом;

3) організація та забезпечення зберігання зразків насіння та посадкового матеріалу,

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

сформованих документів та матеріалів заявок, які надаються разом з документами заявки, відповідно до Закону України «Про охорону прав на сорти рослин»;

4) проведення лабораторних досліджень з визначення біохімічних та технологічних показників якості сільськогосподарських культур та рослинного матеріалу з використанням підконтрольних речовин (прекурсорів), проведення електрофоретичних досліджень та ПЛР аналізу за ДНК маркерами;

5) вивчення та діагностика наявності генетичних модифікацій у зразках насіння та рослинного матеріалу;

6) сприяння, у межах компетенції, здійсненню контролю за додержанням юридичними і фізичними особами законодавства з питань охорони прав на сорти рослин;

7) участь, у межах компетенції, у формуванні та проведенні науково-технічної, технологічної та інноваційної державної політики у галузях агропромислового виробництва, охорони прав на сорти рослин та сортової сертифікації, ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю насіння і садивного матеріалу;

8) участь у розробці проектів актів законодавства у сфері охорони прав на сорти рослин;

9) розробка методик проведення експертизи сортів рослин на придатність для поширення в Україні, експертизи сортів на відмінність, однорідність та стабільність, перевірки збереженості сорту та післяреєстраційного вивчення сортів рослин, ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю (за необхідності інших) та подання їх на затвердження в установленому порядку;

10) здійснення міжнародного співробітництва у сфері правової охорони та експертизи сортів рослин; в межах своєї компетенції представлення інтересів України з питань охорони прав на сорти рослин у міжнародних організаціях;

11) науково-інформаційна та видавнича діяльність у сфері охорони прав на сорти рослин.

Основною метою діяльності Інституту є проведення комплексу досліджень з науково-технічної експертизи сортів рослин в Україні з метою визначення придатності їх для поширення в Україні та набуття прав власності.

1. Призначення та сфера застосування положення

1.1. Положення про систему управління якістю Українського інституту експертизи сортів рослин (далі - Положення) є основним регламентувальним документом, у якому описується система управління якістю Інституту (далі - СУЯ). Положення розроблене відповідно до вимог та з дотриманням нумерації пунктів стандарту ISO 9001 та ДСТУ ISO 9001.

1.2. Положення призначене для загального використання з метою: інформування співробітників, заявників, замовників науково-дослідних робіт та всіх зацікавлених осіб про політику та діяльність Інституту щодо якості; здійснення керівництва при впровадженні, функціонуванні та поліпшенні СУЯ; вдосконалення та упорядкування діяльності Інституту; забезпечення стабільного функціонування СУЯ.

1.2. Вимоги Положення поширюються на діяльність Інституту в частині проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт в сфері охорони прав на сорти рослин є обов'язковими для ознайомлення та виконання всіма працівниками Інституту в межах дії СУЯ.

1.3. З положенням можуть ознайомитися потенційні та реальні заявники та замовники проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт в сфері охорони прав на сорти рослин для підтвердження можливості Інституту задовольняти їх вимоги, гарантування стабільної якості проведення науково-дослідних робіт, упевненості в тому, що вони мають справу з надійним партнером.

1.4. Відповідальним за впровадження та актуалізацію цього положення є представник керівника Інституту з якості.

2. Нормативні посилання

2.1. Наведені нижче та в додатку 3 цього положення нормативні документи через посилання в цьому тексті становлять положення системи управління якістю проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт в сфері охорони прав на сорти рослин в Інституті. У разі датованих посилань застосовують тільки наведені видання. У разі недатованих посилань потрібно користуватися останнім виданням нормативного документу (разом із змінами).

У цьому положенні, зокрема, є посилання на такі нормативні та законодавчі документи:

ДСТУ ISO 9000:2015 Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів ДСТУ ISO 9001:2015 Системи управління якістю. Вимоги

Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин від 02.12.1961 р., переглянута в м. Женева 10.11.1972 р., 23.10.1978 р. та 19.03.1991 р.

Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21.04.1993 № 3116-ХІІ – Редакція від 10.06.2023

Закон України «Про насіння і садивний матеріал» від 26.12.2002 № 411-IV – Редакція від 10.06.2023

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 № 848-VIII – Редакція від 31.03.2023

Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 10.02.1995 № 51/95-ВР - Редакція від 31.03.2023

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв заборони поширення сортів рослин в Україні» від 07.12.2016 № 918 – Редакція від 07.12.2016

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку затребування зразків посадкового матеріалу батьківських компонентів об'єкта заявки» від 19.09.2018 № 756 – Редакція від 22.05.2021

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення та адміністрування бази даних сортів, реєстрів»

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення державної атестації наукових установ» від 19.07.2017 № 540 - Редакція від 24.04.2018

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення сертифікації, видачі та скасування сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал» від 21.02.2017 № 97 - Редакція від 15.11.2022

Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо реалізації Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» від 19.08.2002 № 1183 - Редакція від 24.03.2023

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

3. Терміни, визначення та скорочення

3.1. Терміни та визначення, що використані у цьому Положенні, відповідають ДСТУ ISO 9000 та Законів України «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про охорону прав на сорти рослин», зокрема:

експертний заклад - підприємство, установа або організація, уповноважені Компетентним органом на виконання окремих повноважень у сфері охорони прав на сорти рослин відповідно до цього Закону;

ефективність (*efficiency*) - співвідношення між досягненим результатом і використаними ресурсами;

забезпечування якості (*quality assurance*) - складова частина управління якістю, зосереджена на створюванні впевненості в тому, що вимоги щодо якості буде виконано;

задоволеність замовника (*customer satisfaction*) - сприйняття замовником ступеня виконання його очікувань;

Примітка 1. Може бути так, що очікування замовника невідомі організації чи навіть самому замовнику доти, доки не виконано науково-дослідну роботу. Для досягнення високого рівня задоволеності замовника може бути необхідно задовольнити очікування замовника, навіть якщо воно не є сформульованим, загально зрозумілим чи обов'язковим.

Примітка 2. Скарги - загальноприйнятий показник низького рівня задоволеності замовників, але їх відсутність не обов'язково означає високий рівень задоволеності замовників.

Примітка 3. Навіть, якщо вимоги замовника узгоджено з ним та виконано, це не обов'язково гарантує високий рівень задоволеності замовника

задокументована інформація (*documented information*) - інформація, яку організація має контролювати та підтримувати в актуальному стані, та носій, на якому її розміщено;

Примітка 1. Задокументована інформація може бути подана в будь-якому форматі та на будь-яких носіях і походити з будь-якого джерела.

Примітка 2. Задокументована інформація може стосуватись:

системи управління, зокрема пов'язаних з нею процесів;

інформації, розробленої для того, щоб організація функціонувала (документація);

доказу досягнення результатів (протоколи).

замовник (*customer*) - особа чи організація, яка може доручити чи доручає виконання науково-дослідної роботи, призначеної для цієї особи чи організації, або яку потребує ця особа чи організація;

запобіжна дія (*preventive action*) - дія, яку виконують, щоб усунути причину потенційної невідповідності чи іншої потенційно небажаної ситуації;

Примітка 1. Може бути кілька причин виникнення потенційної невідповідності.

Примітка 2. Запобіжну дію виконують, щоб запобігти виникненню події, тоді як коригувальну дію - щоб запобігти повторному виникненню події

зацікавлена сторона (*interested party, stakeholder*) - особа чи організація, яка може вплинути на рішення чи діяльність, піддана впливу, чи сприймає себе такою, що піддана впливу рішень або діяльності;

заявник - особа, яка подала заявку на сорт та/або набула прав заявника у встановленому законом порядку;

зворотний зв'язок (задоволеність замовника) (*feedback*) <customer satisfaction> - думки, зауваги та висловлення зацікавленості виконання науково-дослідних робіт чи процесу розглядання скарг;

Компетентний орган - центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони прав на сорти рослин;

кваліфікаційна експертиза сорту - має статус науково-технічної експертизи і передбачає проведення комплексу досліджень сорту, необхідних для підготовки експертного висновку. Кваліфікаційна експертиза сорту передбачає проведення

досліджень на відмінність, однорідність та стабільність сорту, а також у передбачених цим Законом випадках - експертизи на придатність сорту для поширення;

контролювання якості (*quality control*) - складова частина управління якістю, зосереджена на виконванні вимог щодо якості;

коригувальна дія (*corrective action*) - дія, яку виконують, щоб усунути причину невідповідності та запобігти її повторному виникненню;

Примітка 1. Може бути кілька причин виникнення невідповідності.

Примітка 2. Коригувальну дію виконують, щоб запобігти повторному виникненню події, тоді як запобіжну дію - щоб запобігти виникненню події.

коригування (*correction*) - дія, яку виконують, щоб усунути виявлену невідповідність;

Примітка. Коригування можна провадити перед коригувальною дією, разом з нею чи після неї. Коригуванням може бути, наприклад, перероблення чи зниження рівня якості

моніторинг (*monitoring*) - визначання статусу системи, процесу, продукції, послуги чи роботи;

Примітка 1. Для визначення статусу може бути потрібно перевіряти, наглядати чи критично спостерігати.

Примітка 2. Зазвичай, моніторинг - це визначання статусу об'єкта, здійснюване на різних стадіях або в різний час.

найвище керівництво (*top management*) - особа чи група осіб, яка спрямовує та контролює діяльність Інституту на найвищому рівні. Найвище керівництво має право надавати повноваження та забезпечувати ресурси в межах Інституту.

настанова з якості (*quality manual*) - специфікація щодо системи управління якістю лабораторії показників якості сортів рослин Інституту;

наукова і науково-технічна експертиза - діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка науково-технічного рівня об'єктів експертизи і підготовка обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо таких об'єктів;

поліпшування якості (*quality improvement*) - складова частина управління якістю, зосереджена на збільшенні здатності виконувати вимоги щодо якості. Вимоги щодо якості можуть бути пов'язані з будь-яким з таких аспектів, як результативність, ефективність чи простежуваність;

протокол; запис (*record*) - документ, у якому наведено одержані результати чи докази виконаних робіт. Протоколи можна використовувати, наприклад, для документування простежуваності та наведення доказу щодо перевіряння, запобіжної дії та коригувальної дії;

процес (*process*) - сукупність взаємопов'язаних або взаємодійних робіт, що використовують входи для створення запланованого результату;

результативність (*effectiveness*) - ступінь реалізації запланованих робіт і досягнення запланованих результатів;

ризик - вплив невизначеності на результат (невизначеність щодо досягнення цілей).

селекціонер - особа, яка вивела, винайшла чи поліпшила сорт; особа, яка має або мала трудові чи цивільно-правові відносини з особою, яка вивела, винайшла чи поліпшила сорт (роботодавець, замовник), пов'язані з виведенням, винайденням чи поліпшенням сорту; особа, яка є правонаступником (спадкоємцем) зазначених осіб;

система управління (*management system*) - сукупність взаємопов'язаних або взаємодійних елементів організації для формування політик, установлення цілей і процесів, щоб досягати ці цілі;

система управління якістю (*quality management system*) - частина системи управління стосовно якості;

управління якістю (*quality management*) - управління стосовно якості. Управління якістю може охоплювати формування політики у сфері якості та встановлення цілей у сфері якості, а також процеси, щоб досягати цих цілей у сфері якості через планування якості, забезпечування якості, контролювання якості та поліпшування якості;

якість (*quality*) - ступінь, до якого сукупність власних характеристик об'єкта задовольняє вимоги. Термін «якість» можна вживати з такими прикметниками, як низька, хороша або висока. «Власний», на відміну від «надаваний», означає наявний у об'єкті;

3.2. У цьому Положенні використано такі скорочення:

ВОС - відмінність, однорідність та стабільність

МОНУ - Міністерство освіти і науки України

ПКЯ - представник керівника Інституту з якості;

ПСП – придатність сорту для поширення

СУЯ - система управління якістю

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

4. Середовище організації

4.1. Розуміння організації та її середовища

Український інститут експертизи сортів рослин є установою з проведення комплексу досліджень з науково-технічної експертизи сортів рослин в Україні, здійснює перевірку збереженості сортів рослин і є уповноваженою установою Компетентним органом щодо проведення ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю та забезпечує діяльність представника України в Міжнародному союзі з охорони нових сортів рослин.

Діяльність Інституту здійснюється в межах чинних національної і міжнародної законодавчої, нормативної і регламентувальної бази й внутрішньої установчої і нормативної документації. В Інституті постійно відстежуються зміни в цих документах, що стосуються його сфери діяльності, і згідно з цими змінами своєчасно коригуються внутрішні документи відповідно до Положення «Управління задокументованою інформацією».

Керівництво Інституту щорічно під час аналізування функціонування СУЯ із застосуванням SWOT-аналізу визначає зовнішні й внутрішні чинники, що стосуються його сфери діяльності й стратегічного розвитку і впливають на досягнення запланованих результатів функціонування СУЯ, сильні та слабкі сторони, можливості і загрози. Результати аналізу реєструються в формі «SWOT-аналіз» відповідного протоколу.

Зовнішні чинники

Відповідно до встановлених завдань, на діяльність Інституту мають прямий вплив: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Компетентний орган, Міністерство освіти і науки України, заявники, замовники науково-дослідних робіт, селекціонери.

Найбільший вплив на діяльність Інституту, яка пов'язана із проведенням кваліфікаційної експертизи мають:

Компетентний орган, що формує та реалізує державну аграрну політику, державну політику у сферах сільського господарства та з питань продовольчої безпеки держави, охорони прав на сорти рослин, рослинництва, садівництва, виноградарства, виноробства, хмелярства, насінництва та розсадництва, визначає пріоритетні напрями розвитку аграрної політики, здійснює державне управління та регулювання у сфері насінництва та розсадництва, затверджує технологічні і методичні вимоги у сфері насінництва та розсадництва щодо збереження сортових якостей, біологічних і урожайних властивостей сорту та посівних якостей насіння, розробляє державні програми розвитку селекції, насінництва та розсадництва та організовує виконання таких програм, сприяє розвитку інноваційної діяльності в галузі сортовивчення і охорони прав на сорти рослин, забезпечує проведення державної реєстрації заявок, прав на сорти рослин, сортів і підтримувачів сортів рослин, організовує перевірку збереженості сортів рослин, організовує інформаційну та видавничу діяльність у сфері охорони прав на сорти рослин, організовує науково-дослідні роботи у сфері охорони прав на сорти рослин;

МОНУ, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, інноваційної діяльності в зазначених сферах, формує пріоритетні напрями розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності на підставі довгострокових і середньострокових прогнозів науково-технічного та інноваційного розвитку, здійснює керівництво системою державної атестації наукових установ, забезпечує проведення державної атестації наукових установ будь-якої форми власності та підпорядкування, здійснює керівництво системою наукової і науково-технічної експертизи;

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

заявники, що подають до Компетентного органу заявку з метою набуття особистих немайнових прав інтелектуальної власності на сорт, що засвідчуються державною реєстрацією, майнових прав інтелектуальної власності на сорт, що засвідчуються патентом на сорт рослин, майнового права на поширення сорту, що засвідчується державною реєстрацією;

селекціонери, які виводять, винаходять чи поліпшують сорти, зацікавлені у використанні сорту та отриманні винагороди у визначеному законодавством порядку;

замовники науково-дослідних робіт, які зацікавлені в якісному проведенні науково-дослідних робіт пов'язаних із охороною прав на сорти рослин.

Внутрішні чинники, що мають найбільший вплив на здійснення науково-технічної експертизи сортів рослин та проведенні науково-дослідних робіт:

цілі та задачі, що ставить керівництво Інституту;

структура Інституту;

ресурси (співробітники, матеріально-технічна база, інформаційна база, фінансові ресурси, знання);

корпоративна культура.

Зазначені чинники постійно відстежуються та аналізуються керівництвом Інституту з метою подальшого планування діяльності.

4.2. Розуміння потреб і очікувань зацікавлених сторін

У зв'язку з тим, що на здатність Інституту проводити дослідження з науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідні роботи, які задовольняють вимоги заявників, замовників та законодавчих, нормативних і регламентувальних документів, впливають або можуть впливати зацікавлені сторони, керівництво Інституту щорічно в грудні місяці при плануванні діяльності на наступний рік визначає:

а) зацікавлені сторони, що мають відношення до СУЯ;

б) вимоги цих зацікавлених сторін, що мають відношення до СУЯ.

За результатами визначення зацікавлених сторін і їхніх вимог заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) формує Реєстр зацікавлених сторін.

Керівництво Інституту є відповідальними за проведення постійного моніторингу й аналізування інформації про зацікавлені сторони та їх вимоги.

Результати моніторингу й аналізування інформації про зацікавлені сторони, їхні вимоги та очікування оцінюються керівництвом Інституту під час аналізування СУЯ керівництвом і реєструються в протоколі цього аналізу.

4.3. Визначення сфери застосування системи управління якістю

Керівництво Інституту встановило, що межі й застосовність СУЯ поширюються на проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідні роботи у сфері охорони прав на сорти рослин.

Дія СУЯ поширюється на структурні підрозділи Інституту та його філій, які задіяні у проведенні науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин відповідно до організаційної структури.

Під час визначення сфери застосування СУЯ (додаток 1) керівництво Інституту врахувало:

а) зовнішні й внутрішні чинники (п.4.1);

б) вимоги відповідних зацікавлених сторін (п.4.2);

в) науково-технічну експертизу сортів рослин та науково-дослідні роботи у сфері охорони прав на сорти рослин.

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

У СУЯ Інституту враховано всі вимоги ISO 9001 і ДСТУ ISO 9001.

ПКЯ є відповідальним за забезпечення доступності інформації про сферу застосування СУЯ і її підтримку в належному стані у вигляді задокументованої інформації.

4.4. Система управління якістю та її процеси

4.4.1. В Інституті розроблено, запроваджено СУЯ, що охоплює потрібні для її функціонування процеси та їх взаємодію, відповідно до вимог ISO 9001 і ДСТУ ISO 9001 (додаток 2 і 3). СУЯ підтримується в актуальному стані та постійно поліпшується.

Керівництво Інституту визначило процеси, потрібні для результативного функціонування СУЯ, та їх застосування в межах Інституту, а також:

- 1) визначило необхідні входи цих процесів та очікувані від них виходи (наведено у відповідних внутрішніх нормативних документах);
- 2) визначило послідовність і взаємодію цих процесів;
- 3) визначило критерії і методи (зокрема моніторинг, вимірювання й відповідні показники дієвості), потрібні для забезпечення результативності функціонування й контролю цих процесів (наведено у відповідних внутрішніх нормативних документах);
- 4) визначило ресурси, потрібні для цих процесів, і забезпечило їх наявність;
- 5) призначило осіб з відповідальністю й повноваженнями щодо цих процесів (додаток 3);
- 6) розглянуло ризики й можливості (відповідно до п.6.1);
- 7) забезпечило оцінювання цих процесів під час внутрішніх аудитів та аналізування СУЯ з боку керівництва й запровадження будь-яких змін, потрібних для забезпечення того, щоб ці процеси досягали своїх передбачених результатів;

8) забезпечило поліпшування процесів і СУЯ загалом.

4.4.2. В Інституті для ефективного управління процесами забезпечується:

а) актуальність задокументованої інформації, необхідної для функціонування процесів згідно з Положенням «Управління задокументованою інформацією». Перелік документів СУЯ Інституту, процеси, які в них описано, і відповідні пункти ISO 9001 і ДСТУ ISO 9001 наведено в додатку 2;

б) зберігання задокументованої інформації для забезпечення впевненості в тому, що процеси виконуються так, як заплановано згідно з положенням «Управління задокументованою інформацією».

Керівництво Інституту є відповідальним за впровадження, функціонування й забезпечення постійного поліпшування СУЯ та ефективне управління її процесами.

5. Лідерство

5.1. Лідерство й зобов'язання

5.1.1. Загальні положення

Директор Інституту постійно демонструє свої лідерство й зобов'язання щодо СУЯ:

- а) беручи на себе відповідальності за результативність СУЯ;
- б) забезпечуючи розроблення й доведення до співробітників Інституту політики і цілей у сфері якості, їх узгодженість зі стратегічними напрямками і середовищем Інституту;
- в) забезпечуючи інтегрування вимог СУЯ в процеси Інституту;
- г) сприяючи використанню процесного підходу та ризик-орієнтованого мислення;
- д) забезпечуючи наявність ресурсів, необхідних для виконання зобов'язань, установлених згідно з політикою і цілями Інституту.

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

е) інформуючи співробітників Інституту про важливість виконання вимог заявників та замовників (зацікавлених сторін), а також законодавчих, нормативних і регламентувальних вимог до проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, а також про важливість результативного управління якістю й відповідність вимогам СУЯ;

ж) забезпечуючи досягнення СУЯ запланованих результатів;

и) залучаючи, скеровуючи та заохочуючи співробітників Інституту до того, щоб кожен робив внесок у результативність СУЯ;

к) сприяючи поліпшуванню;

л) підтримуючи інших відповідних керівників для демонстрування їхнього лідерства в їхніх сферах відповідальності.

5.1.2. Орієнтація на заявника та замовника

Директор постійно демонструє свої лідерство та зобов'язання щодо орієнтації на заявника та замовника, забезпечуючи щоб:

а) вимоги замовника, а також застосовувані законодавчі й регламентувальні вимоги було визначено в договорах, донесено до співробітників й виконано при проведенні науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин;

б) ризики та можливості, які можуть впливати на відповідність науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт, а також на здатність підвищувати задоволеність заявника та замовника, було визначено й ураховано керівниками процесів та підрозділів та доведено до відома всіх учасників процесів та співробітників підрозділів;

в) завжди підтримувалася зосередженість на підвищенні задоволеності заявників та замовників і зацікавлених сторін.

Це зобов'язання вищого керівництва в особі директора спрямоване на поєднання управління якістю і загального управління діяльністю Інституту.

5.2. Політика у сфері якості

5.2.1. Формування політики у сфері якості

Директор Інституту формує політику у сфері якості, яка:

а) відповідає призначеності й середовищу Інституту та підтримує її стратегічний напрямок;

б) є основою для встановлення цілей у сфері якості;

в) містить зобов'язання щодо задоволення застосованих вимог;

г) містить зобов'язання щодо постійного поліпшування СУЯ.

Політика у сфері якості затверджується Вченою радою Інституту і вводиться в дію наказом директора Інституту.

Щорічно в межах аналізування СУЯ керівництвом оцінюється актуальність політики у сфері якості і її відповідність стратегії Інституту. Результати оцінювання реєструються в протоколі цього аналізу. При цьому беруться до уваги побажання, зауваження і пропозиції, висловлені зацікавленими сторонами та відомості про позитивний досвід і кращі міжнародні практики науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

За результатами такого перегляду в політику у сфері якості можуть бути внесені зміни та доповнення. Відповідні зміни до політики у сфері якості вносяться директором, затверджуються Вченою радою Інституту і вводяться в дію наказом директора Інституту.

5.2.2. Інформування про політику у сфері якості

Скановану копію затвердженої політики у сфері якості розміщують на офіційному сайті Інституту для забезпечення доступності для всіх зацікавлених сторін.

Директор є відповідальним за формування, упровадження й актуалізацію політики у сфері якості.

Відповідальність за ознайомлення підлеглого персоналу з політикою у сфері якості (та змінами до неї) усвідомлення та дотримання персоналом визначених нею положень покладено на керівників структурних підрозділів.

5.3. Функції, обов'язки й повноваження в межах організації

Керівництво Інституту забезпечує встановлення, доведення до відома співробітників Інституту й розуміння ними обов'язків і повноважень.

Встановлені відповідальність та повноваження регламентовані Статутом Інституту, посадовими інструкціями, положеннями про структурні підрозділи та іншою організаційно-розпорядчою та управлінською документацією.

Директор Інституту визначає розподіл відповідальності та повноважень за процеси СУЯ Інституту (додаток 4).

Директор Інституту наказом призначає ПКЯ та менеджера з якості Інституту (уповноважений з якості) з наданням їм відповідних повноважень, необхідних для виконання таких функцій:

а) забезпечення відповідності СУЯ вимогам регламентувальних документів (ISO 9001 і ДСТУ ISO 9001);

б) звітування перед керівництвом про дієвість СУЯ й про можливості для поліпшення;

в) забезпечення сприяння орієнтації на заявників та замовників на всіх рівнях в Інституті;

г) забезпечення цілісності СУЯ у разі планування й запровадження змін до неї.

На ПКЯ покладено виконання таких функцій:

– забезпечення встановлення, впровадження та підтримання процесів, необхідних для системи управління якістю згідно вимог ISO 9001 і ДСТУ ISO 9001;

– аналізування функціонування системи управління якістю та звітування перед керівництвом Інституту про результати функціонування СУЯ для її подальшого аналізування та поліпшення;

– аналізування політики у сфері якості та, у випадку необхідності, підготування пропозицій стосовно її перегляду;

– організація встановлення цілей у сфері якості та аналізування їх досягнення;

– інформування керівництва Інституту про результативність функціонування системи управління якістю та потребу щодо її поліпшення;

– забезпечення обізнаності персоналу Інституту з вимогами заявників та замовників;

– організація та координація виконання заходів для покращення СУЯ Інституту;

– організація внутрішнього інформування в Інституті стосовно політики, цілей, вимог у сфері якості, а також результативності функціонування СУЯ та діяльності Інституту загалом.

ПКЯ має такі повноваження у сфері управління якістю:

– вимагати від посадових осіб Інституту дотримання вимог СУЯ;

– представляти Інститут у взаємовідносинах із зовнішніми організаціями;

– погоджувати внутрішні документи, що регламентують СУЯ Інституту;

– підписувати, за необхідності, протоколи СУЯ.

ПКЯ несе відповідальність за:

- підтримання функціонування впровадженої СУЯ в Інституті;
- нагляд за реалізацією політики Інституту та своєчасність її перегляду, а також затвердження цілей у сфері якості;
- проведення контролю за виконанням запланованих заходів для досягнення запланованих цілей та покращання функціонування Інституту загалом;
- своєчасність і повноту надання керівництву Інституту інформації про функціонування СУЯ, а також потреби її покращання;
- забезпечення ознайомлення персоналу Інституту з вимогами заявників та замовників;
- забезпечення ознайомлення персоналу Інституту з вимогами документації СУЯ.

Менеджер з якості Інституту в межах виконання функцій СУЯ підпорядковується ПКЯ та директору Інституту.

Керівники структурних підрозділів відповідають за якість роботи працівників своїх підрозділів, візуючи документи про прийняття на роботу, плани роботи та звіти про їх виконання, таким чином підтверджуючи, що кваліфікація і досвід їхніх підлеглих дозволяє виконувати роботу на високому рівні, відповідно до встановлених правил і норм, що діють в Інституті.

Керівники структурних підрозділів відповідають за своєчасне ознайомлення працівників зі змінами у вимогах, правилах і нормативній документації щодо виконання робіт.

Директор є відповідальним за розподіл і контроль виконання функцій, обов'язків і повноважень у межах Інституту, а керівники підрозділів є відповідальними за теж саме у межах підпорядкованих структурних підрозділів.

6. Планування

6.1. Дії стосовно ризиків і можливостей

6.1.1. Керівництво Інституту під час планування розглядає чинники середовища Інституту (п.4.1) та потреби й очікування зацікавлених сторін (п.4.2), а також установлений перелік типових ризиків і можливостей, які враховуються для:

- а) забезпечення впевненості в тому, що СУЯ може досягти запланованого (-их) результату(-ів);
- б) збільшення кількості бажаних ефектів;
- в) запобігання небажаним ефектам або зменшення їх кількості;
- г) досягнення поліпшення.

Перелік типових ризиків і можливостей установлюється керівництвом та затверджується директором.

Заходи, вжиті задля реалізації бажаних можливостей, запобігання небажаним ефектам відображаються в цілях у сфері якості на поточний рік, стратегії розвитку Інституту та реалізуються структурними підрозділами відповідно до напрямів діяльності. Оцінювання результативності запроваджених дій відбувається під час внутрішнього аудиту структурних підрозділів, що відповідають за їх реалізацію.

6.1.2. В Інституті при плануванні дій стосовно ризиків і можливостей, для забезпечення їх пропорційності щодо потенційного впливу ризиків і можливостей на відповідність проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин використовується SWOT-аналізування.

Реагування на ризики охоплює: уникнення ризику, прийняття ризику, щоб скористатися можливістю, усунення джерела ризику, змінення ймовірності настання або

наслідків, розділення або збереження ризику на основі поінформованого рішення сторін згідно з Інструкцією з організації внутрішнього контролю в системі Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Можливості обумовлюють прийняття нових практик, упровадження нових методів досліджень, вихід на нові ринки, завоювання нових замовників, побудову партнерських стосунків, використання сучасних технологій для проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин та інших бажаних і дієвих способів, що дає змогу реагувати на потреби Інституту або заявників/замовників/зацікавлених сторін згідно з Інструкцією з організації внутрішнього контролю в системі Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) та менеджер з якості Інституту є відповідальними за визначення й реалізацію дій стосовно ризиків і можливостей у межах Інституту, а керівники підрозділів є відповідальними за те ж саме у межах підпорядкованих структурних підрозділів.

6.2. Цілі у сфері якості та планування дій для їх досягнення

6.2.1. Керівництво Інституту на основі політики у сфері якості щорічно забезпечує встановлення цілей у сфері якості як для СУЯ загалом, так і для основних процесів СУЯ. Цілі у сфері якості встановлюються керівництвом Інституту, документуються з врахуванням п.6.2.2, затверджуються директором та доводяться до відома відповідальних осіб.

Керівництво Інституту забезпечує, щоб цілі у сфері якості:

- а) були узгодженими з політикою у сфері якості;
- б) були вимірними;
- в) урахували застосовні вимоги;
- г) були доречними з погляду відповідності проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин і підвищення задоволеності заявників/замовників;
- д) постійно підлягали моніторингу;
- е) були доведеними до відома співробітників;
- ж) були актуальними.

Цілі у сфері якості встановлюються на певний період часу (переважно на рік), після закінчення якого директором проводиться критичне аналізування щодо їх досягнення та результативності. Результати оцінювання реєструються в протоколі аналізування СУЯ керівництвом.

На основі цілей у сфері якості Інституту керівники підрозділів визначають цілі у сфері якості для підпорядкованих підрозділів, затверджують і доводять їх до співробітників на нарадах підрозділів.

6.2.2. При плануванні досягнення цілей у сфері якості керівництво Інституту визначає:

- а) що потрібно зробити;
- б) які ресурси будуть потрібними;
- в) хто буде відповідальним;
- г) коли це буде завершено;
- д) як оцінюватимуться результати.

При розробці цілей у сфері якості враховуються:

- висновки аналізу СУЯ керівництвом;

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

- зміна вимог заявників/замовників та інших зацікавлених сторін;
- показники результативності процесів;
- ступінь задоволеності заявників/замовників науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин;
- наявні ресурси для поліпшення тощо.

Директор є відповідальним за визначення, планування й моніторинг досягнення цілей у сфері якості в межах Інституту, а керівники підрозділів є відповідальними за те ж саме в межах підпорядкованих структурних підрозділів.

6.3. Планування змін

Якщо керівництво Інституту визначає потребу в змінах до СУЯ, то це обговорюється на засіданні Вченої ради Інституту і передбачає:

- розроблення планів, впровадження і розвиток СУЯ;
- актуалізацію документації СУЯ для підтримання її у робочому стані;
- планування і розроблення цілей у сфері якості;
- можливість розподілу або перерозподілу обов'язків і повноважень;
- постійне покращення результативності СУЯ на підставі систематичної перевірки якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, періодичного аналізування результативності функціонування СУЯ і зворотного зв'язку із зацікавленими сторонами;
- забезпечення цілісності і погодженості всіх складових СУЯ у разі впровадження змін.

Зміни й план заходів затверджуються і вводяться в дію наказом директора Інституту.

Директор є відповідальним за забезпечення планування й реалізації змін у межах Інституту, а керівники підрозділів/процесів є відповідальними за те ж саме в межах підпорядкованих структурних підрозділів/процесів.

7. Підтримка системи управління

7.1. Ресурси

7.1.1. Загальні положення

Керівництво Інституту визначає ресурси, потрібні для розроблення, запровадження, підтримки та постійного поліпшування СУЯ, і забезпечує їх своєчасну наявність.

Керівництво Інституту щорічно у грудні місяці під час планування діяльності Інституту на наступний календарний рік розглядає й оцінює:

- а) спроможності й обмеження щодо наявних внутрішніх ресурсів;
- б) те, що потрібно отримати від зовнішніх постачальників.

7.1.2. Людські ресурси

Директор забезпечує визначення й наявність людських ресурсів, необхідних для результативного запровадження СУЯ, а також для функціонування й контролювання процесів, і відповідно до цього формується штатний розклад Інституту.

Трудові відносини в Інституті формуються на засадах державного й договірної регулювання і описуються в Колективному договорі.

Інформація про освіту, кваліфікацію, досвід, посаду й зміни до неї стосовно кожного співробітника знаходиться в їх особистих справах, які зберігаються у відділі кадрів і діловодства.

Процес організації і забезпечення управління людськими ресурсами описано в

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

Законах України «Про охорону прав на сорти рослин», «Про наукову та науково-технічну діяльність» та Положенні «Про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних наукових посад Інституту».

Директор є відповідальним за формування штатів у межах Інституту, а керівники підрозділів є відповідальними за те ж саме в межах підпорядкованих структурних підрозділів.

Завідувач відділу кадрів і діловодства є відповідальним за організацію і забезпечення управління людськими ресурсами.

7.1.2. Інфраструктура

В Інституті визначено, забезпечено й підтримується інфраструктура, необхідна для функціонування процесів і досягнення відповідності проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин міжнародним нормативно-правовим актам та законодавству України у сфері охорони прав на сорти рослин.

До інфраструктури Інституту належить майно Інституту, яке становлять основні засоби, нематеріальні активи, оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображено в його відокремленому балансі.

Відповідність матеріально-технічного забезпечення проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин встановленим вимогам підтверджується наявністю уповноваження Компетентного органу на провадження такої діяльності.

Відповідальність за управління складовими інфраструктури визначено в додатку 3, посадових інструкціях та іншій внутрішній документації Інституту.

7.1.4. Середовище для функціонування процесів

В Інституті визначено і забезпечено відповідно до міжнародних нормативно-правових актів та законодавства України у сфері охорони прав на сорти рослин середовище для проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, необхідне для функціонування процесів Інституту, досягнення відповідності діяльності Інституту вимогам до них. Середовище для функціонування процесів містить такі чинники, які підтримуються відповідними підрозділами й відповідальними особами:

- фізичні (температура, тепло, вологість, освітленість, циркуляція повітря, гігієна, шум) - адміністративно-господарська частина згідно з Правилами внутрішнього трудового розпорядку Інституту, Положенням «Про експлуатаційно-технічний відділ», Положенням «Про філії Інституту». Відповідальний – директор Інституту;

- соціальні (відсутність дискримінації, спокій, неконфліктність) - керівництво Інституту й керівники підрозділів згідно з Колективним договором;

- психологічні (зменшення стресових станів, запобігання емоційному виснаженню, емоційний комфорт) - керівництво Інституту й керівники підрозділів згідно з Колективним договором;

- безпечні умови праці (охорона, електро- і пожежна безпека, запобігання травматизму на робочих місцях) - згідно з Колективним договором, Положенням «Про відділ охорони праці та протипожежної безпеки», Інструкцією з правил пожежної безпеки в приміщеннях Інституту, посадовими інструкціями працівників Інституту, проводячи з співробітниками відповідні семінари й інструктажі.

Директор є відповідальним за забезпечення й підтримку відповідного середовища для функціонування процесів Інституту.

В Інституті середовище для функціонування процесів періодично піддається аналізуванню і оцінюванню керівництвом. За необхідності удосконалення середовища та

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

за наявності матеріальних можливостей керівництвом ухвалюються відповідні рішення з даного питання.

7.1.5. Ресурси для моніторингу й вимірювання

7.1.5.1. Загальні положення

В Інституті визначено ресурси для моніторингу й вимірювання результатів проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, які потрібні для забезпечення вірогідних і надійних результатів, і забезпечено їх наявність у структурних підрозділах Інституту та лабораторіях.

З метою підвищення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин в Інституті запроваджено практику перевірки польових дослідів з кваліфікаційної експертизи сортів рослин та виконання науково-дослідних робіт вимогам методик протягом періоду вегетації рослин; лабораторні дослідження з кваліфікаційної експертизи сортів рослин та в рамках виконання науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин проводяться відповідно до акредитаційних вимог ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019. Вимоги до ресурсів моніторингу й вимірювання результатів проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин описано в Методиках проведення експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність і стабільність, Методиках проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин на придатність для поширення в Україні, Наказі Інституту «Про перевірку дослідів», Положенні «Про автоматизовану інформаційну систему Інституту», Положенні «Про базу даних «Сорт», Настанові з якості НЯ01 Лабораторії показників якості (ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019).

Завідувачі структурних підрозділів Інституту та лабораторій забезпечують, щоб надані ресурси:

- а) були придатними для конкретного виду здійснюваних робіт з моніторингу й вимірювання результатів;
- б) були в належному стані для гарантування їх постійної придатності до призначеності.

Відповідна задокументована інформація, яка є доказом того, що ресурси для моніторингу й вимірювання результатів проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин відповідають їх призначеності, зберігається відповідно до Інструкції з діловодства Інституту.

Заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) є відповідальними за управління забезпеченням необхідними ресурсами для моніторингу й вимірювання результатів проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

7.1.5.2. Простежуваність вимірювання

Простежуваність вимірювання результатів проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин є суттєвим елементом гарантування впевненості у вірогідності результатів. Для гарантування простежуваності вимірювань завідувачі структурних підрозділів Інституту та лабораторій забезпечують виконання таких дій стосовно вимірювального устаткування:

- а) калібрування чи перевірка з установленою періодичністю або перед використанням згідно з еталонами, простежуваними до міжнародних або національних еталонів; якщо немає цих еталонів, то потрібну інформацію про базу, що використовується для калібрування або перевірки, зберігають як задокументовану інформацію згідно з Положенням «Управління задокументованою інформацією»;

б) ідентифікування з тим, щоб визначити його статус калібрування;
 в) уберігання від несанкціонованих регулювань, пошкоджень або погіршення стану, через які може бути спростовано вірогідність статусу калібрування й одержаних раніше результатів вимірювання.

Якщо було виявлено несанкціоноване регулювання, пошкодження або погіршення стану вимірювального устаткування, то завідувачі структурних підрозділів Інституту та лабораторій визначають, чи не вплинуло це на вірогідність раніше одержаних результатів вимірювання і, за необхідності, виконують належні дії:

- 1) скасовують результати попередніх вимірювань і організують проведення нових;
- 2) призначають додаткові вимірювання;
- 3) визначають результати попередніх вимірювань як такі що є відповідними.

Завідувачі структурних підрозділів Інституту та лабораторій є відповідальними за підтримку вимірювального устаткування у відповідному робочому стані, попередження несанкціонованого регулювання й використання та організацію своєчасного калібрування та/або перевірки.

Контроль ресурсів моніторингу та вимірювання в Інституті здійснює відповідальний за технічне обслуговування обладнання, визначений наказом директора Інституту, який забезпечує відповідність діяльності Інституту встановленим державою нормам, забезпечення єдності вимірювань відповідно до Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність», а також забезпечення своєчасного калібрування засобів вимірювальної техніки та періодичного контролю стану випробувального обладнання та засобів вимірювальної техніки для проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

На початку року відповідальний за технічне обслуговування обладнання проводить оцінку стану випробувального обладнання та засобів вимірювальної техніки: придатність, завантаженість, наявність метрологічних свідоцтв про калібрування. За цими даними складається План технічного обслуговування на випробувальне обладнання та засоби вимірювальної техніки.

7.1.6. Знання організації

В Інституті відповідно до Законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та «Про охорону прав на сорти рослин» визначено перелік знань, необхідних для функціонування процесів і досягнення відповідності проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин вимогам, які наведено у міжнародних нормативно-правових актах та законодавстві України у сфері охорони прав на сорти рослин.

В Інституті для забезпечення обміну знаннями між співробітниками, які задіяні у проведенні науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин вимогам і їх актуалізації організовано видавництво наукової й методичної літератури та її розповсюдження через бібліотечну діяльність, а також проведення конференцій, тематичних семінарів, тренінгів, підвищення кваліфікації, демонстраційних занять для студентів вищих навчальних закладів, зустрічей з заявниками та замовниками, представниками українських та іноземних наукових установ, компетентних органів держав-учасниць Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин тощо.

Джерела знань в Інституті поділяють на внутрішні та зовнішні.

До зовнішніх джерел знань належить інформація, яку Інститут отримує від заявників та замовників, консультантів, державних та галузевих установ, наукових установ, а також інших організацій у сфері охорони прав на сорти рослин.

До внутрішніх джерел знань належать: персонал з його знаннями, навичками,

досвідом та вміннями; інформаційна інфраструктура, яка включає бази даних, онлайн носії, бібліотечний фонд, звітність тощо; історія та організаційна культура тощо.

Керівники підрозділів є відповідальними за визначення, забезпечення й підтримку необхідних знань.

7.2. Компетентність

Компетентності особи (осіб), вимоги до освіти, професійної підготовленості або досвіду, необхідні для виконання посадових обов'язків, зазначено в посадових інструкціях та Положенні «Про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних наукових посад Інституту», Законах України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про охорону прав на сорти рослин».

В Інституті запроваджено систему оцінювання компетентності співробітників, яку описано в Положенні «Про атестацію наукових працівників Інституту».

В Інституті впроваджено й підтримується процес підвищення кваліфікації співробітників відповідно до Законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та «Про професійний розвиток працівників», який описано в Положенні «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин».

В Інституті діє система стимулювання й мотивації співробітників, яку описано в Колективному договорі та додатку до Колективного договору «Положення про преміювання працівників Українського інституту експертизи сортів рослин та мережі його філій, виплату їм матеріальної допомоги та встановлення інших надбавок і доплат».

Належна документована інформація як доказ компетентності співробітників реєструється в особових справах і зберігається у відділі кадрів і діловодства.

Заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) є відповідальним за організацію і забезпечення процесу підвищення кваліфікації та стажування працівників Інституту.

7.3. Обізнаність

Директор на Вченій раді Інституту і керівники підрозділів на засіданнях, нарадах доводять до відома співробітників таку інформацію:

- а) політика у сфері якості;
- б) відповідні цілі у сфері якості;
- в) вагомість особистого внеску в результативність системи управління якістю, зокрема вигоди від поліпшування показників діяльності;
- г) наслідки невиконання вимог СУЯ.

Питання щодо СУЯ розглядаються на засіданнях Вченої ради Інституту не рідше ніж один раз на рік.

Інформування працівників Інституту щодо політики у сфері якості, стратегічних цілей у сфері якості, а також цілей на поточний рік у сфері якості, визначення внеску окремих структурних підрозділів (працівників) у їх реалізацію, наслідків щодо невиконання вимог СУЯ відбувається шляхом розміщення окремих документів на сайті Інституту, обговорення на нарадах та засіданнях структурних підрозділів із подальшим внесенням завдань з реалізації визначених цілей та політики у плани роботи структурних підрозділів (працівників).

7.4. Інформування

Зовнішнє інформування в Інституті здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Керівництво Інституту забезпечує доступність вимог, встановлених законодавчими

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

органами влади, галузевими організаціями, заявниками та замовниками, для персоналу Інституту.

Інформування зовнішніх заявників та замовників щодо Політики у сфері якості та функціонування СУЯ здійснюється через сайт Інституту. Відповідальний – заступник директора.

Внутрішнє інформування працівників щодо змін цілей, вимог, процедур, що впливають на результативність СУЯ, здійснюється відповідно до Положення «Управління задокументованою інформацією».

Інформація, яка отримана керівниками структурних підрозділів на засіданнях Вченої Ради Інституту, нарадах з директором, доводиться до відома підлеглих працівників, організаційно-розпорядчі документи передаються виконавцям відповідно Інструкція з діловодства Інституту, додаткова інформація може бути надіслана електронною поштою.

7.5. Задокументована інформація

Задокументовану інформацію СУЯ Інституту наведено в додатку 3 і вона охоплює:

- а) задокументовану інформацію згідно з ISO 9001 і ДСТУ ISO 9001;
- б) задокументовану інформацію, яку в Інституті визначено необхідною для результативності СУЯ.

В Інституті розроблено, упроваджено й підтримується процес управління документацією, який охоплює створення, актуалізацію і контроль задокументованої інформації. Процес описано в Положенні «Управління задокументованою інформацією».

Порядок документообігу в Інституті описано в Інструкції з діловодства Інституту.

Заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) та менеджер з якості Інституту є відповідальними за організацію і забезпечення процесу управління задокументованою інформацією СУЯ Інституту.

8. Проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин

8.1. Оперативне планування і контроль

В Інституті плануються, запроваджуються й контролюються процеси, необхідні для задоволення вимог до проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин (додаток 2), а також для виконання дій, визначених у розділі 6:

- а) визначення вимог до проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин;
- б) установлення критеріїв щодо результатів процесів та робіт;
- в) визначення ресурсів, потрібних для досягнення відповідності вимогам до проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин;
- г) запровадження контролю процесів відповідно до критеріїв;
- д) визначення, підтримка в актуальному стані й зберігання задокументованої інформації в обсязі, необхідному:

- 1) для забезпечення впевненості в тому, що процеси виконуються так, як заплановано;

- 2) для демонстрування відповідності проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин вимогам до них.

Планування проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин документується у вигляді:

- планів роботи Вченої ради та Методичної комісії Інституту;
- планів роботи та планів заходів Інституту;
- тематичних планів науково-дослідних робіт Інституту;
- планів друку навчально-технічної продукції, планів закупівель тощо.

Під час планування враховуються політика та цілі у сфері якості Інституту, зміни міжнародного та національного законодавства щодо проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, результати проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин за попередній рік, наявний рівень ресурсів та інші параметри.

Контроль за виконанням планів здійснюється шляхом оформлення протоколів (звітів) та виступів відповідальних осіб на загальних зборах трудового колективу, засіданнях Вченої ради, методичної комісії, нарадах з директором, що оформлюються у протоколах засідань відповідно до вимог СУЯ.

В Інституті контролюються заплановані зміни й аналізуються наслідки непередбачених змін згідно з «Інструкцією з організації внутрішнього контролю в системі Міністерства аграрної політики та продовольства України» і за необхідності виконуються відповідні дії, щоб послабити будь-які їх несприятливі впливи.

В Інституті контролюються процеси, передані стороннім виконавцям відповідно до п.8.4 цього положення.

Директор є відповідальним за планування, запровадження й контролювання процесів у межах Інституту, а керівники процесів/підрозділів є відповідальними за те ж саме в межах підпорядкованих процесів/підрозділів.

8.2. Вимоги щодо проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин

8.2.1. Інформаційний зв'язок із заявниками / замовниками

В Інституті впроваджено, забезпечується й підтримується інформаційний зв'язок із замовниками, що охоплює:

а) відображення інформації щодо науково-технічної експертизи сортів рослин та отримання інформації за зворотнім зв'язком від заявників та їх представників відповідно до Положення «Про кабінет заявника»;

б) розміщення актуальної інформації щодо змін в методиках проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, наказів та розпоряджень Інституту та Компетентного органу щодо організації проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, інформації про сорти рослин, включених до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, результати яких було офіційно оприлюднено в офіційному виданні Бюлетень «Охорона прав на сорти рослин» на офіційному сайті Інституту відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»;

в) щорічне інформування заявника про результати кваліфікаційної експертизи відповідно до Закону України «Про охорону прав на сорти рослин», забезпечення доступу заявників до їхніх сортів в період проведення польових випробувань згідно з «Порядком відвідування дослідних ділянок заявниками в період проведення польових дослідів»;

г) поводження із документами заявки, договорами та актами науково-дослідних робіт, збереження посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин відповідно до

Закону України «Про охорону прав на сорти рослин», «Порядку забезпечення офіційними та дослідними зразками посадкового матеріалу сорту», «Положення про відбір зразків насіннєвого матеріалу із сховища UIECP з метою проведення молекулярно-генетичних досліджень»;

д) установлення конкретних вимог в договорах щодо дій у непередбачених ситуаціях (форс-мажорних ситуаціях).

Відповідальність за організацію і забезпечення процесу інформування заявників та замовників визначена у відповідних внутрішніх документах Інституту.

8.2.2. Визначення вимог до проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

В Інституті вимоги до проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин визначаються на основі вимог Законів України «Про охорону прав на сорти рослин», «Про насіння і садивний матеріал», міжнародних документів у сфері охорони прав на сорти рослин ратифікованих Україною, нормативних і регламентувальних документів Компетентного органу, оцінювання задоволеності заявників та замовників щодо проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

Таким чином, гарантується, що:

- вимоги щодо проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин;
- нові вимоги, які відрізняються від попередніх, узгоджено та затверджено.

Заступник директора (відповідальний за організацію і проведення науково-технічної експертизи сортів рослин) є відповідальним за організацію і забезпечення процесу визначення вимог до проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

8.2.3. Аналізування вимог до проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

Протягом року під час формування програм кваліфікаційної експертизи на ВОС та ПСП, а також науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин під посіви ярих та озимих культур керівники структурних підрозділів, які забезпечують проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин аналізують вимоги матеріалів заявок на сорти рослин, що надходять до Інституту, оцінюють методичне й матеріально-технічне забезпечення для впевненості у спроможності проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, що відповідають визначеним вимогам. В результаті аналізування й оцінювання директором Інституту затверджуються програми кваліфікаційної експертизи сортів рослин, проведення ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю, а також перелік філій для виконання кваліфікаційної експертизи сортів рослин.

Безпосередньо аналізування вимог до проведення науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин виникає на стадії укладання відповідних договорів.

Додаткові вимоги, що виникають під час укладання договорів, реалізуються шляхом внесення доповнень (змін) до договорів.

В Інституті встановлено процедуру розв'язання проблеми розбіжностей між вимогами договору або методик і раніше визначеними вимогами згідно з чинним законодавством України.

Заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) та заступник директора (відповідальний за організацію і проведення науково-технічної експертизи сортів рослин)

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

є відповідальними за організацію і забезпечення процесу аналізування вимог до проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

8.2.4. Змінення вимог до проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин

Якщо вимоги до організації і забезпечення проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин змінено, то керівники відповідних процесів/підрозділів, заступники директора забезпечують внесення змін до відповідних документів і доведення змінених вимог до відома персоналу.

Заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) та заступник директора (відповідальний за організацію і проведення науково-технічної експертизи сортів рослин) є відповідальними за організацію і забезпечення процесу своєчасного внесення змін до вимог проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти.

8.3. Проектування та розроблення програм науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин

Інститут може впроваджувати нові види науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин керуючись Статутом Інституту у межах чинного законодавства за уповноваженням Компетентним органом за такими напрямками:

- проведення науково-технічної експертизи сортів рослин з метою визначення придатності їх для поширення в Україні та набуття прав інтелектуальної власності;
- розробка методик проведення експертизи сортів рослин на ВОС та ПСП, перевірки збереженості сорту та післяреєстраційного вивчення сортів рослин, ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю;
- проведення прикладних та інших науково-дослідних робіт з науково-технічної експертизи сортів рослин та сортової сертифікації;
- здійснення перевірки збереженості сортів, ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю, післяреєстраційного вивчення.

З моменту прийняття рішення щодо впровадження нового виду науково-дослідної роботи у сфері охорони прав на сорти рослин до моменту її реалізації складається календарний план робіт, планування охоплює встановлення необхідних стадій проектування та необхідних заходів, зокрема, аналізування проекту, перевірку та затвердження.

Під час планування здійснюють розподіл відповідальності серед виконавців та передбачають наступні кроки:

- проведення заходів щодо вивчення очікувань заявників/замовників стосовно якості науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, які планується виконувати в Інституті;
- консультації із заявниками/замовниками щодо запровадження нового виду науково-дослідної роботи у сфері охорони прав на сорти рослин (за необхідності);
- визначення вимог до якості науково-дослідної роботи у сфері охорони прав на сорти рослин, їх погодження, схвалення, затвердження або отримання уповноваження;
- розроблення процесу проведення науково-дослідної роботи у сфері охорони прав на сорти рослин, його погодження, схвалення та затвердження;
- розроблення документованої інформації з проведення науково-дослідної роботи у сфері охорони прав на сорти рослин, її погодження, схвалення та затвердження;

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

- внесення змін до посадових інструкцій, положень про структурні підрозділи Інституту, інших документів СУЯ;
- навчання персоналу, у разі необхідності для якісного проведення нового виду науково-дослідної роботи у сфері охорони прав на сорти рослин;
- проведення заходів щодо інформування заявників/замовників про новий вид науково-дослідної роботи у сфері охорони прав на сорти рослин, яка проводиться Інститутом, умов та можливості її виконання;
- пілотне впровадження нового виду науково-дослідної роботи у сфері охорони прав на сорти рослин та аналізування його результатів.

Для кожного заходу визначаються терміни виконання, що відображається у календарному плані робіт.

Протягом розроблення та впровадження нового виду науково-дослідної роботи у сфері охорони прав на сорти рослин хід виконання регулярно аналізується керівництвом Інституту та за потреби переглядається.

Процес проектування й розроблення нових видів науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин реалізується відповідно до Законів України «Про охорону прав на сорти рослин», «Про насіння і садивний матеріал», Статуту Інституту, доручень Компетентного органу.

Реалізація процесів покладається на структурні підрозділи Інституту.

Заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) та заступник директора (відповідальний за організацію і проведення науково-технічної експертизи сортів рослин) є відповідальними за організацію і забезпечення процесу проектування й розроблення нових видів науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

8.4. Контроль надаваних ззовні процесів, продукції та послуг

Процесами, що надаються ззовні, Інститут вважає придбання товарів, ресурсів для забезпечення проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

Інститут є одержувачем бюджетних коштів, тому процес закупівель і контролю надання ззовні процесів, продукції та послуг реалізується відповідно до вимог Закону України «Про публічні закупівлі» через електронну систему закупівель ProZorro та згідно з «Порядком здійснення публічних закупівель та проведення договірної роботи в Інституті».

Оцінка та вибір постачальників здійснюється на основі їх спроможності постачати засоби та інші ресурси за визначеними критеріями. До основних критеріїв відносяться:

- наявність ліцензії на певний вид діяльності;
- тривалість роботи з постачальниками, їх надійність;
- якість та ціна продукції, що постачається.

Процес закупівлі є допоміжним і виконується відділом бухгалтерського обліку та фінансового забезпечення, відділом науково-організаційної роботи та відділом науково-правового забезпечення та міжнародного співробітництва.

В Інституті підлягають перевірці закуплені засоби та обладнання, що використовуватимуться в процесах СУЯ. Контроль здійснюється з метою оцінки відповідності закупленої продукції вимогам проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин. Перевірку та контроль виконують структурні підрозділи Інституту.

Головний бухгалтер, заступник завідувача відділу науково-організаційної роботи, помічник директора (уповноважений з антикорупційної діяльності) є відповідальними за

організацію та забезпечення проведення закупівель і контролю надання ззовні процесів, продукції та послуг.

8.5. Проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин

8.5.1. Контроль проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин

Проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин в Інституті здійснюються відповідно до Законів України «Про охорону прав на сорти рослин», «Про насіння і садивний матеріал», «Про наукову і науково-технічну експертизу» та «Про наукову і науково-технічну діяльність» за контрольованих умов, які охоплюють:

а) наявність задокументованої інформації, яка визначає:

1) характеристики науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, які зазначено в Законах України «Про охорону прав на сорти рослин», «Про насіння і садивний матеріал», відповідних методиках з проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, міжнародних документах у сфері охорони прав на сорти рослин ратифікованих Україною, нормативних і регламентувальних документів Компетентного органу;

2) результати, які має бути отримано, зазначено в Законах України «Про охорону прав на сорти рослин», «Про насіння і садивний матеріал», міжнародних документах у сфері охорони прав на сорти рослин ратифікованих Україною, нормативних і регламентувальних документів Компетентного органу;

б) наявність і використання належних ресурсів для моніторингу й вимірювання, які зазначено в Законі України «Про охорону прав на сорти рослин», нормативних і регламентувальних документів Компетентного органу та Інституту;

в) запровадження робіт з моніторингу й вимірювання на належних стадіях для перевірки того, що критерії контролю процесів або виходів, а також критерії оцінювання результатів проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин задоволено;

г) використання придатної інфраструктури й середовища для функціонування процесів;

д) призначення компетентного персоналу, охоплюючи будь-яку необхідну кваліфікацію;

е) затвердження й періодичне повторне затвердження здатності досягати запланованих результатів процесів проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин у випадках, коли кінцевий вихід неможливо перевірити подальшим моніторингом або вимірюванням;

ж) запровадження дій щодо запобігання помилкам, зумовленим людським чинником.

Процес контролювання проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин описано в «Керівництві з проведення кваліфікаційної (технічної) експертизи сортів рослин» та Порядку проведення ділянкового та лабораторного сортового контролю».

Заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) та заступник директора (відповідальний за організацію і проведення науково-технічної експертизи сортів рослин) є відповідальним за організацію і забезпечення контролювання проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на

сорта рослин. Інша відповідальність за процеси СУЯ в межах функціональних обов'язків визначена в додатку 4 та у внутрішніх документах Інституту.

8.5.2. Ідентифікація і простежуваність

В Інституті забезпечення ідентифікації і простежуваності в процесі проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин здійснюється відповідно до «Керівництва з проведення кваліфікаційної (технічної) експертизи сортів рослин» та Порядку проведення ділянкового та лабораторного сортового контролю», а також договорів про науково-дослідну роботу.

Ідентифікації і простежуваності підлягає така інформація:

- а) матеріали заявки на сорт рослин;
- б) програми кваліфікаційної експертизи сортів рослин, проведення ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю;
- в) перелік філій для виконання кваліфікаційної експертизи сортів рослин;
- г) первинні та статистично опрацьовані дані польових та лабораторних досліджень з кваліфікаційної експертизи на ВОС та ПСП, проведення ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю, науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин;
- д) експертні висновки, підготовлені за результатами кваліфікаційної експертизи та розгляду заявок на сорти рослин;
- е) лабораторне устаткування;
- ж) договори та акти виконаних науково-дослідних робіт.

Процес ідентифікації та простежуваності здійснюється структурними підрозділами Інституту, відділом бухгалтерського обліку та фінансового забезпечення та відділом науково-правового забезпечення та міжнародного співробітництва відповідно до Положень про їхню діяльність.

Ідентифікація та простежуваність при реалізації процесів управління, забезпечувальних процесів здійснюється відповідними структурними підрозділами у відповідності до Положень про їхню діяльність.

Відповідальним за ідентифікацію та простежуваність на рівні структурних підрозділів та філій Інституту є завідувачі структурних підрозділів та директори філій.

Відповідальними за ідентифікацію та простежуваність на рівні Інституту є заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) та заступник директора (відповідальний за організацію і проведення науково-технічної експертизи сортів рослин).

8.5.3. Власність заявників/замовників або зовнішніх постачальників

В Інституті забезпечується дбайливе ставлення до документів та матеріалів, наданих заявниками та замовниками. В Інституті відповідно до Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» організовано відповідний порядок отримання, обліку, зберігання, використання та оновлення посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин, документів заявки, договорів та актів науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

Керівники процесів/підрозділів, що використовують власність заявників/замовників проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин або зовнішніх постачальників, забезпечують дбайливе ставлення до неї доти, доки ця власність перебуває під контролем Інституту.

Умови використання власності заявників/замовників та зовнішніх постачальників оформлюються у вигляді договорів, регулюються Законом України «Про охорону прав на сорти рослин», нормативними та регламентувальними документами Компетентного органу та Інституту.

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

Якщо будь-яку власність заявника/замовника або зовнішнього постачальника втрачено, пошкоджено або внаслідок інших причин визнано непридатною для використання, то заявник/замовник або зовнішній постачальник повідомляється про це з оформленням відповідних актів, листів або службових записок.

Заступник директора (відповідальний за організацію і проведення науково-технічної експертизи сортів рослин) є відповідальним за дбайливе ставлення й відповідне зберігання до документів та матеріалів, наданих заявниками та замовниками.

8.5.4. Збереження

В Інституті забезпечується збереження результатів під час проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин в обсязі, необхідному для забезпечення відповідності вимогам, зокрема:

а) для проведення науково-технічної експертизи сортів рослин:

1) програми кваліфікаційної експертизи сортів рослин, затвержені наказом Інституту, що зберігаються у відділі кадрів і діловодства Інституту, та їх копії у структурних підрозділах, задіяних у проведенні науково-технічної експертизи сортів рослин;

2) методичні друковані або електронні матеріали (методики з проведення кваліфікаційної експертизи на ВОС та ПСП тощо), що зберігаються у структурних підрозділах, задіяних у проведенні науково-технічної експертизи сортів рослин;

3) результати польових та лабораторних досліджень з кваліфікаційної експертизи сортів рослин, що зберігаються в друкованому та електронному вигляді відповідно Положення «Про автоматизовану інформаційну систему Інституту», Порядку використання електронної інформаційної підсистеми «Введення та опрацювання результатів польових та лабораторних досліджень з кваліфікаційної експертизи сортів на ПСП» автоматизованої інформаційної системи Інституту та положень про структурні підрозділи, задіяні у проведенні науково-технічної експертизи сортів рослин;

4) експертні висновки за заявкою на сорт рослин, що зберігаються в структурних підрозділах, задіяних у проведенні науково-технічної експертизи сортів рослин;

б) для науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин:

1) договори, звіти й акти виконаних робіт, що зберігаються у відділі бухгалтерського обліку та фінансового забезпечення;

2) акти відбору зразків, листи-заявки, клопотання, службові записки щодо проведення науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, що зберігаються у структурних підрозділах, задіяних у виконанні науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

Згідно із Законом України «Про Національний архівний фонд та архівні установи», для тимчасового зберігання архівних документів, що нагромадилися за час їх діяльності, використання відомостей, що містяться в цих документах, для службових, виробничих, наукових та інших цілей, а також для захисту прав і законних інтересів громадян в Інституті забезпечено ведення архівної справи. Порядок передачі документів в архів визначає Інструкція з діловодства Інституту.

Виконавчі документи, документи щодо проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин з часу створення (надходження) і до передачі до архіву Інституту зберігаються за місцем їх формування у структурному підрозділі або філії Інституту. Керівники структурних підрозділів Інституту і працівники, відповідальні за організацію діловодства в підрозділах, забезпечують зберігання документів і справ.

Термін зберігання документів регламентується Зведеною номенклатурою справ Інституту із зазначенням строків зберігання.

Справи, передані в архів Інституту після проведення експертизи цінності (за потреби) та впорядкування, розміщено у пристосованих для зберігання документів окремих приміщеннях.

Відповідальною особою за збереження документів в архіві є завідувач відділу кадрів і діловодства.

У зазначених підрозділах забезпечуються відповідні умови зберігання документів для перешкодження їх пошкодженню, псуванню або неналежному використанню.

Збереження також може стосуватися приладдя, яке застосовується в проведенні науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, наприклад хімічних реактивів для лабораторій, дослідних зразків насіння та садивного матеріалу тощо.

Керівники процесів/підрозділів є відповідальними за організацію і забезпечення процесу збереження.

8.5.5 Діяльність після постачання

Статутом Інституту передбачено реалізацію діяльності після проведення науково-технічної експертизи сортів рослин шляхом здійснення ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю та перевірки збереженості сортів. Структурні підрозділи Інституту та його філії, які задіяні у проведенні науково-дослідних робіт із ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю, перевірки збереженості сортів та післяреєстраційного вивчення сортів забезпечують в межах компетенції виконання відповідних робіт згідно із Законами України «Про охорону прав на сорти рослин» та «Про насіння і садивний матеріал» та звітування перед організаціями, які акредитовані та уповноважені у встановленому Законом України «Про насіння і садивний матеріал» порядку на здійснення діяльності з оцінки відповідності у сфері насінництва та розсадництва.

Результати та документи (акти відбору зразків, договори, акти виконаних робіт, звіти про результати досліджень, протоколи досліджень) зберігаються у відповідних структурних підрозділах, які задіяні у проведенні науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин відповідно до Інструкції з діловодства Інституту.

Заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) та заступник директора (відповідальний за організацію і проведення науково-технічної експертизи сортів рослин) є відповідальним за організацію і забезпечення діяльності зі проведення науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

8.5.6. Контроль змін

В Інституті розроблено й упроваджено процес аналізування та контролювання змін у проведенні науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин у межах, необхідних для забезпечення постійної відповідності вимогам, і описано в Положенні «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин».

Зміни в проведенні науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин оформлюються у вигляді: програм польових та лабораторних досліджень з кваліфікаційної експертизи сортів рослин, внесення змін до методик з проведення кваліфікаційної експертизи на ВОС та ПСП, науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, внесення змін по положень та порядків проведенні науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, внесення змін до нормативних та регламентувальних документами Компетентного органу та Інституту.

В Інституті забезпечується зберігання задокументованої інформації, що описує

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

результати аналізування змін, особу (осіб), яка(-і) санкціонує(-ють) зміни, а також будь-які необхідні дії за результатами аналізування.

Заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) та заступник директора (відповідальний за організацію і проведення науково-технічної експертизи сортів рослин) є відповідальним за організацію і забезпечення контролю змін у проведенні науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

8.6. Випуск продукції та послуг (перевірка виконання вимог)

В Інституті згідно з Законом України «Про охорону прав на сорти рослин», Керівництвом з проведення кваліфікаційної (технічної) експертизи сортів рослин, Порядком проведення ділянкового та лабораторного сортового контролю та Порядком проведення дореєстраційного та післяреєстраційного вивчення сортів рослин на відповідних стадіях вживаються заплановані заходи для перевірки виконання вимог до проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

Ступінь виконання запланованих робіт щодо проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин та відповідність їх результатів міжнародним нормативно-правовим актам та законодавству України у сфері охорони прав на сорти рослин визначається за результатами підготовки та затвердження експертних висновків про результати кваліфікаційної експертизи сортів рослин, звітів та протоколів про виконання науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, підписаних актів про виконання умов договорів з науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

В Інституті забезпечується зберігання задокументованої інформації про проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, яка містить:

- а) доказ відповідності критеріям оцінювання або приймання;
- б) простежуваність до особи (осіб), що санкціонує(-ють) проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

Заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) та заступник директора (відповідальний за організацію і проведення науково-технічної експертизи сортів рослин) є відповідальними за організацію і забезпечення проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

8.7. Контроль невідповідностей

Інституту створює всі необхідні умови, щоб результати проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, що не відповідають вимогам, були виявлені, ідентифіковані, зареєстровані і знаходилися в керованих умовах для попередження прийняття хибно негативного або хибно позитивного рішення.

В Інституті забезпечується ідентифікування і контролювання виходів, які не відповідають вимогам до них.

Результати проведення науково-технічної експертизи сортів рослин вважаються невідповідними, якщо проведення науково-технічної експертизи сортів рослин відбулося із порушенням відповідних методик та Закону України «Про охорону прав на сорти рослин».

Результати науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин вважають невідповідними, якщо такі результати було отримано із порушенням

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

відповідних методик, Законів України «Про охорону прав на сорти рослин», «Насіння і садивний матеріал», отримані результати не відповідають вимогам укладених договорів. Невідповідність результату проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин визначається відповідальними виконавцями структурних підрозділів та філій Інституту під час проведення польових та лабораторних досліджень з кваліфікаційної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, а також під час підготовки експертних висновків про результати кваліфікаційної експертизи сортів рослин.

Невідповідність може бути виявлена шляхом:

- перевірки якості проведення польових та лабораторних досліджень з кваліфікаційної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони;
- аналізу скарг, звернень та клопотань заявників/замовників;
- аналізу повторних звернень, доручень тощо;
- перевірки діяльності Інституту уповноваженими органами.

Виявлення невідповідності проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин встановленим вимогам є підставою для прийняття рішень і виконання дій:

- з розроблення і вживання заходів щодо усунення цих невідповідностей;
- з використання або прийняття з відхиленням результатів науково-технічної експертизи сортів рослин або науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, санкціонованим відповідною уповноваженою особою, та, в разі потреби – споживачем (заявником/замовником);
- з розроблення і вживання заходів щодо недопущення проведення науково-технічної експертизи сортів рослин або науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин з невідповідністю.

Характер невідповідностей, а також будь-які виконані в подальшому дії реєструються.

Причинами виникнення невідповідностей проведення науково-технічної експертизи сортів рослин або науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин можуть бути:

- процеси проведення науково-технічної експертизи сортів рослин або науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин;
- документація;
- технічні засоби, прилади, обчислювальна техніка для забезпечення проведення науково-технічної експертизи сортів рослин або науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин;
- персонал;
- виробниче середовище;
- комплектуючі вироби та матеріали для забезпечення проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин;
- інші об'єкти, що впливають на якість проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

Ідентифікація невідповідності, записи про характер невідповідностей та вжитих заходів щодо проведення польових досліджень науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин фіксуються у вигляді звітів про перевірку дослідів; проведення лабораторних досліджень – відповідно

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

до Настанови з якості НЯ01 Лабораторії показників якості (ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019); збору та аналізування даних проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин – згідно з Порядком використання електронної інформаційної підсистеми «Введення та опрацювання результатів польових та лабораторних досліджень з кваліфікаційної експертизи сортів на ПСП» автоматизованої інформаційної системи Інституту та Положенням «Про автоматизовану інформаційну систему Інституту».

Після того, як невідповідні виходи було скориговано, проводиться перевірка на відповідність вимогам.

Відповідальними за процес управління невідповідною роботою під час проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин є: заступники директора, директори філії Інституту, які взаємодіють з керівниками структурних підрозділів.

9. Оцінювання дієвості

9.1. Моніторинг, вимірювання, аналізування й оцінювання

9.1.1. Загальні положення

В Інституті відповідно до встановлених термінів проводять регулярний моніторинг, вимірювання, аналізування поліпшування й оцінювання процесів діяльності, для такого:

а) забезпечення відповідності проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин вимогам, установленим до неї, зазначеним цілям, а також потребам суспільства й демонстрації її усім зацікавленим сторонам;

б) забезпечення відповідності СУЯ вимогам ISO 9001:2015 і ДСТУ ISO 9001:2015;

в) постійне поліпшування результативності СУЯ й удосконалення діяльності з проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

Про будь-які зміни, заплановані або втілені внаслідок цього процесу, повідомляють усі зацікавлені сторони.

Для досягнення покращання показників СУЯ визначено:

а) об'єкти моніторингу й вимірювання;

б) методи моніторингу, вимірювання, аналізування й оцінювання, потрібні для забезпечення вірогідних результатів, зокрема статистичні, а також сфера їх застосування;

в) графіки й терміни проведення моніторингу й вимірювання;

г) терміни проведення аналізування й оцінювання результатів моніторингу й вимірювання.

При проведенні визначеного в Інституті процесу моніторингу проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин передбачається оцінювання таких параметрів:

– відповідність методик проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин міжнародним нормативно-правовим актам та законодавству України у сфері охорони прав на сорти рослин;

– дотримання строків проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, встановлених нормативними і регламентувальними документами Компетентного органу та Інституту;

– дотримання вимог методик структурними підрозділами та філіями Інституту під час проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

сфері охорони прав на сорти рослин;

- ефективність використання матеріально-технічних ресурсів;
- очікування, потреби й задоволеність заявників та замовників проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин;
- результати проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин та їх відповідність цілям.

Інформація, отримана внаслідок проведення моніторингу, вимірювання, аналізування й оцінювання, реєструється, використовується для оцінювання дієвості й результативності СУЯ та зберігається відповідно до Положення «Управління задокументованою інформацією».

Директор є відповідальним за організацію і забезпечення проведення моніторингу, вимірювання, аналізування й оцінювання СУЯ. Заступники директора, керівники структурних підрозділів та директори філій Інституту - відповідальні за те ж в межах своїх обов'язків.

9.1.2. Задоволеність замовника

В Інституті відстежується як заявники та замовники сприймають ступінь задоволення їхніх потреб і очікувань до якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин. Для забезпечення можливості аналізування постійно проводять дослідження за всіма видами науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин і категоріями заявників/замовників. Вимірювання рівня задоволеності заявників/замовників проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин базується на системі збору даних, отриманих під обміну інформацією з використанням онлайн сервісу «Кабінет заявника», розгляду листів, звернень та клопотань від заявників/замовників та Компетентного органу.

Для підвищення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин в Інституті забезпечується інформаційний зв'язок із заявниками/замовниками щодо задоволеності потреб і очікувань зацікавлених сторін, також аналізується інформації про виконання їхніх вимог. Результати звернень та інформаційної комунікації заявників/замовників щодо їх задоволеності й очікувань керівництво Інституту використовує для визначення поточних і майбутніх потреб і очікувань заявників/замовників з метою вдосконалення й підвищення рівня науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

Основними джерелами інформації про задоволеність заявників/замовників є результати розгляду листів, клопотань, звернень, скарг, рекламаций і пропозицій заявників/замовників, їхні відгуки стосовно проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, зустрічі з заявниками та замовниками, відвідування дослідних ділянок заявниками в період проведення польових дослідів тощо. Також відомості збираються всіма доступними способами, зокрема, під час особистого формального й неформального спілкування, аналізу публікацій в засобах масової інформації тощо.

Збір інформації про задоволеність заявників та замовників проводять за проміжними та остаточними результатами проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, а результати в обов'язковому порядку розглядають уповноважені особи в структурних

підрозділах Інституту з метою виявлення можливих проблем і в разі необхідності проводять коригувальні дії (п. 10.2) або визначають ризики й можливості (п. 6.1). Ця інформація враховується під час аналізування СУЯ керівництвом Інституту.

Заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) є відповідальним за організацію і забезпечення проведення оцінювання задоволеності замовників.

9.1.3. Аналізування й оцінювання

В Інституті встановлено й упроваджено методи збору, аналізування й використання необхідної інформації для ефективного управління впровадженими проведеннями науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин. Співробітники беруть активну участь у наданні й аналізуванні інформації, а також плануванні подальшої діяльності.

В Інституті розроблена та використовується система показників для оцінювання результативності проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин шляхом щорічного звітування на засіданні Вченої ради Інституту про результати розгляду заявки на сорт та встановлення відповідності назви сорту, виконання програм кваліфікаційної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

Показники, що аналізуються в Інституті:

- результати визначення відповідності проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин (п. 8.2);
- кількість розглянутих заявок на сорти рослин та відсоток заявок, за якими прийнято позитивне рішення щодо державної реєстрації прав на сорти рослин;
- кількість сортів, які проходили кваліфікаційну експертизу в поточному році;
- кількість розроблених методик з проведення кваліфікаційної експертизи та методик, до яких внесено зміни;
- забезпечення відповідними умовами зберігання офіційних зразків насінневого матеріалу сортів рослин;
- результати проведення лабораторних досліджень з кваліфікаційної експертизи сортів рослин;
- кількість підготовлених експертних висновків для виникнення майнового права інтелектуальної власності на сорт, що засвідчуються патентом на сорт рослин та майнового права на поширення сорту, що засвідчується державною реєстрацією;
- результати внутрішніх аудитів тощо.

Аналізування та оцінювання цих даних використовують для визначення:

- задоволеності зацікавлених сторін;
- відповідності вимогам до проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин;
- характеристики і тенденції процесів СУЯ і результатів процесів науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, включаючи можливості проведення запобіжних дій;
- характеристики постачальників для забезпечення процесів СУЯ.

Для аналізування даних використовуються статистичні методи управління якістю.

Результати аналізування даних подаються у вигляді звітів, табличних і графічних форм.

Результати обробки статистичних даних використовують для уточнення політики та цілей у сфері якості, розроблення стратегічних напрямів діяльності, запровадження заходів, спрямованих на підвищення задоволеності всіх зацікавлених сторін і поліпшення діяльності Інституту.

Отримані дані застосовуються для виявлення сильних та слабких сторін, прийняття

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

обґрунтованих рішень щодо поліпшення діяльності.

Ґрунтуючись на даних звітів про функціонування СУЯ, заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) організовує проведення аналізування для доведення придатності й результативності СУЯ, а також для оцінювання того, де є можливість постійно поліпшувати її результативність. Дані звітів охоплюють результати моніторингу й вимірювання, а також внутрішніх аудитів.

Результати аналізування використовуються для оцінювання:

- а) проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин;
- б) ступеня задоволеності заявника та замовника;
- в) дієвості й результативності СУЯ;
- г) результативності планування;
- д) результативності дій, виконаних щодо ризиків і можливостей;
- е) дієвості зовнішніх постачальників;
- ж) потреби в поліпшуванні СУЯ.

Заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) проводить аналізування кожного аспекту СУЯ, використовуючи статистичні методи для виявлення змін таких характеристик, як показники щодо підготовлених позитивних експертних висновків за результатами науково-технічної експертизи сортів рослин та звітів про проведення науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, відсотки сортів, за якими надано негативні експертні висновки за результатами науково-технічної експертизи сортів рослин та сортів, які проходять третій рік випробування, задоволеність заявника та замовника, а також аналіз тенденції проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

Дані аналізування й відповідні управлінські рішення документально оформляються протоколом і використовуються для порівняння дієвості СУЯ, процесів проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин у сприянні постійному поліпшуванню за допомогою проведення коригувальних дій (п. 10.2) або визначення ризиків і можливостей (п. 6.1).

Заступник директора з наукової роботи (ПКЯ) є відповідальним за організацію і забезпечення проведення аналізування й оцінювання СУЯ.

9.2. Внутрішній аудит

В Інституті відповідно до щорічної програми внутрішніх аудитів і згідно з Положенням «Про проведення внутрішнього аудиту» проводять внутрішні аудити для визначення:

- а) відповідності СУЯ:
 - 1) установленим в Інституті вимогам до неї;
 - 2) вимогам ISO 9001:2015 і ДСТУ ISO 9001:2015;
- б) результативності запровадження й підтримки СУЯ.

Для оцінювання дієвості СУЯ та процесів проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин внутрішній аудит виконують з урахуванням статусу й важливості процесів і ділянок, що підлягають аудиту, а також результатів попередніх аудитів.

Керівники структурних підрозділів, які підлягають аудиту, повинні сприяти своєчасному та повному проведенню аудиту, а також забезпечити виконання дій щодо усунення невідповідностей та їхніх причин виникнення. Вони також мають проводити аналізування результативності й ефективності вжитих заходів, а результати доводити до відома працівників.

Аудити дають змогу встановлювати зв'язок між цілями процесу і результатами процесу. При цьому виявляються слабкі сторони і визначаються заходи для поліпшення СУЯ.

Результати внутрішніх аудитів є основою (вхідними даними) для аналізування керівництвом (п. 9.3) стану СУЯ, дають змогу Інституту декларувати свою відповідність вимогам ДСТУ ISO 9001:2015 та можливість зовнішнім і внутрішнім споживачам бути упевненими у стабільній якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, надійності і результативності СУЯ.

9.3. Аналізування системи управління

9.3.1. Загальні положення

Для забезпечення постійної придатності, адекватності, результативності СУЯ й узгодженості її зі стратегічними напрямками Інституту керівництво Інституту на засіданні Вченої ради щорічно відповідно до встановленого графіку проводить аналіз діючої СУЯ. Аналізування керівництвом СУЯ здійснюється на основі результатів аудитів та відомостей і звітних даних, які надаються керівниками процесів/підрозділів, і спрямовано на оцінювання результативності СУЯ щодо досягнення цілей, задоволення вимог і визначення шляхів її покращання, а також потреби в змінах, зокрема, в політиці та цілях у сфері якості.

Результати аналізування керівництвом СУЯ оформлюють у вигляді протоколу й використовують при плануванні процесів поліпшення СУЯ.

9.3.2. Вхідні дані аналізування системи управління

В Інституті аналізування СУЯ планують і впроваджують з урахуванням:

а) статусу дій за результатами попередніх аналізувань системи управління;

б) змін у зовнішніх і внутрішніх чинниках, доречних для СУЯ Інституту;

в) інформації про дієвість і результативність СУЯ, з охопленням тенденцій стосовно:

1) рівня задоволеності заявників та замовників, а також відгуків, скарг і побажань від відповідних зацікавлених сторін;

2) ступеня досягнення показників, заявлених у політиці та цілях у сфері якості Інституту;

3) показників дієвості функціонування процесів СУЯ і відповідності науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, що проводяться в Інституті;

4) статусу невідповідностей і коригувальних дій;

5) результатів моніторингу й вимірювання;

б) результатів внутрішніх і зовнішніх аудитів СУЯ;

7) дієвості зовнішніх постачальників;

г) достатності забезпечення ресурсами;

д) результативності дій, виконаних щодо ризиків і можливостей (п. 6.1);

е) можливостей і рекомендацій співробітників щодо поліпшування.

9.3.3. Вихідні дані аналізування системи управління

За результатами аналізу СУЯ найвище керівництво Інституту приймає рішення та проводить дії стосовно:

а) поліпшування результативності СУЯ та її процесів;

б) будь-якої потреби в змінах до СУЯ;

в) удосконалення проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин відповідно до вимог та

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

очікувань заявника та замовника;

г) забезпечення процесів необхідними ресурсами.

Результати аналізування керівництвом СУЯ загалом та функціонування окремих її процесів відображаються у відповідних звітах та записах, передбачених діяльністю Інституту, та знаходять своє відображення в планах робіт на майбутні періоди, планах коригувальних заходів тощо.

Директор є відповідальним за організацію, підготовку й забезпечення проведення аналізування керівництвом СУЯ.

10. Поліпшування

10.1. Загальні положення

В Інституті для задоволення вимог заявника/замовника й підвищення задоволеності заявника/замовника визначають і вибирають можливості впровадження будь-яких необхідних дій для поліпшування. Ці дії охоплюють:

а) поліпшування проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин для задоволення вимог, а також урахування майбутніх потреб та очікувань;

б) коригування, запобігання виникненню або зменшення небажаних впливів;

в) поліпшування дієвості й результативності СУЯ.

З метою підвищення ефективності функціонування СУЯ, за результатами моніторингу та аналізування СУЯ, внутрішнього та зовнішнього аудитів здійснюється поліпшення СУЯ, що відображається в цілях у сфері якості та планах роботи відповідних структурних підрозділів.

Пропозиції щодо поліпшення СУЯ можуть подавати всі працівники Інституту. Пропозиції розглядаються з метою визначення їх відповідності нормативним вимогам та ефективності запровадження на нарадах структурних підрозділів, нарадах з директором, засіданні Вченої ради Інституту.

Для визначення заходів щодо поліпшування розробляється план (програма), який погоджує Вчена рада Інституту. У плані (програмі) визначаються:

- керівник розробки;
- цілі, напрями, види діяльності, процеси, що підлягають покращенню;
- виконавці, які відповідальні за реалізацію покращення;
- порядок і терміни впровадження запланованих заходів тощо.

План (програма) з поліпшування формується на основі пропозицій структурних підрозділів, узгоджується з іншими структурними підрозділами, заступником директора з наукової роботи (ПКЯ) і затверджується наказом директора Інституту.

Директор є відповідальним за визначення й упровадження будь-яких необхідних дій для поліпшування в межах Інституту, керівники підрозділів та директори філій Інституту є відповідальними за те ж саме в межах підпорядкованих структурних підрозділів.

10.2. Невідповідність і коригувальні дії

10.2.1. У разі виникнення невідповідностей в Інституті встановлено вимоги до виконання коригувальних дій, визначених за результатами аналізування причин невідповідностей, зокрема, пов'язаних зі скаргами та зверненнями, і можливостей для поліпшування. Коригувальні дії розробляють для усунення причин невідповідностей, виявлених під час функціонування СУЯ й проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин під час

проведення їх аналізу або аудиту.

Відповідальна особа:

а) реагує на виявлену невідповідність і залежно від обставин:

- 1) виконує дії щодо її контролювання й коригування;
- 2) приймає рішення щодо наслідків;

б) оцінює потребу в діях щодо усунення причин (-и) невідповідності для запобігання її повторному виникненню або виникненню в іншому місці:

1) аналізує невідповідність (зокрема, скарги, звернення, клопотання заявників та замовників);

2) визначає причини невідповідності;

3) визначає наявність подібних невідповідностей або потенційну можливість їх виникнення;

в) визначає коригувальні заходи, терміни й відповідальних за усунення причини невідповідності й виконання необхідних дій для забезпечення впевненості в тому, що невідповідності не виникатимуть повторно;

г) аналізує результативність будь-якої виконаної коригувальної дії;

д) за необхідності, оновлює перелік ризиків і можливостей, визначених під час планування;

е) за необхідності, вносить зміни до СУЯ.

10.2.2. В Інституті задокументовану інформацію за результатами прийнятих коригувальних дій зберігають як доказ:

а) характеру невідповідностей та будь-яких подальших виконаних дій;

б) результатів будь-якої коригувальної дії.

Керівники процесів/підрозділів є відповідальними за прийняття рішень щодо невідповідностей і впровадження відповідних коригувальних дій.

10.3. Постійне поліпшування

В Інституті забезпечується постійне поліпшування придатності, адекватності й результативності СУЯ.

В Інституті забезпечується розглядання результатів аналізування й оцінювання, а також вихідних даних аналізування системи управління, щоб визначити, чи є потреби або можливості, які необхідно розглянути як складники постійного поліпшування.

В Інституті забезпечується поліпшування результативності системи управління якістю та процесів проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, заохочування персоналу до складання й запровадження планів щодо поліпшування в межах його сфери діяльності на основі політики й цілей у сфері якості, використовуючи результати аудитів, аналізування даних, виконуючи коригувальні й запобіжні дії, а також критичне аналізування з боку директора Інституту.

Прийнятні методи використовують для визначення потенційних можливостей для поліпшування, базують на методах аналізування якості й статистичних методах та охоплюють розглядання скарг, пропозицій і зауваг заявників та замовників, а також зацікавлених сторін.

Директор є відповідальним за постійне поліпшування СУЯ в межах Інституту, керівники процесів/підрозділів є відповідальними за те ж саме в межах процесів/підпорядкованих структурних підрозділів.

11. Прикінцеві положення

11.1. Положення затверджується Вченою радою Інституту й уводиться в дію

	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

наказом директора Інституту.

11.2. Контроль за виконанням Положення здійснюють посадові особи Інституту в межах своїх повноважень, установлених у посадових інструкціях.

11.3. Зміни та доповнення до Положення розглядаються й затверджуються Вченою радою Інституту й уводяться в дію наказом директора Інституту в установленому порядку.

11.4. Перегляд та актуалізація Положення здійснюється в таких випадках:

- а) змінення вимог ДСТУ ISO 9001:2015;
- б) змінення стратегії, політики й цілей Інституту;
- в) змінення організаційної структури управління Інституту;
- г) проведення нових видів науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин.

**Сфера застосування системи управління якістю
Українського інституту експертизи сортів рослин**

Український інститут експертизи сортів рослин використовує міжнародні і національні вимоги до системи управління якістю (СУЯ), установлені стандартами ISO 9001 і ДСТУ ISO 9001, з метою:

демонстрування здатності Інституту постійно здійснювати кваліфікаційну експертизу сортів рослин та проводити науково-дослідні роботи у сфері охорони прав на сорти рослин, які задовольняють вимоги зацікавлених сторін та застосовні законодавчі й регламентувальні вимоги;

підвищення задоволеності зацікавлених сторін завдяки результативному застосуванню системи, зокрема процесів поліпшування системи та забезпечення їх відповідності вимогам зацікавлених сторін і застосовних законодавчих і регламентувальних вимог.

Дія СУЯ поширюється на всі процеси Інституту, що пов'язанні проведенням науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин, зокрема розгляду заявки на сорт, встановлення відповідності назви сорту, проведення кваліфікаційної експертизи сорту на відмінність, однорідність та стабільність, проведення кваліфікаційної експертизи сорту на придатність сорту для поширення в Україні, проведення ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю.

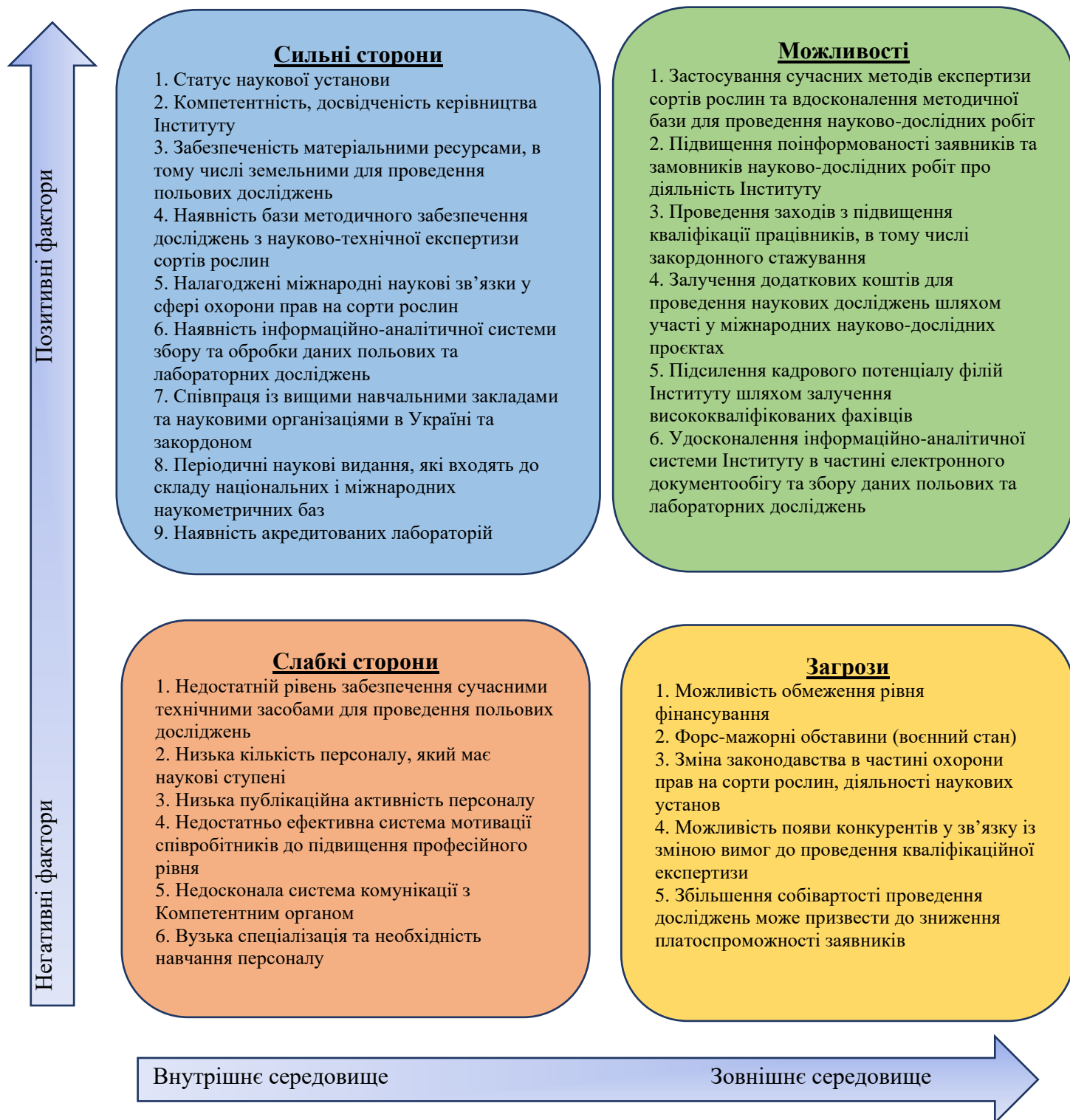
Під час визначення сфери застосування СУЯ керівництво Інституту врахувало послуги, які надає Університет, а також:

а) зовнішні й внутрішні чинники, сильні та слабкі сторони, а також загрози і можливості (додаток 1.1);

б) потреби (вимоги) та очікування відповідних зацікавлених сторін (додаток 1.2).

У СУЯ діяльності Інституту, яка пов'язана з проведенням науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин враховано всі вимоги ISO 9001 і ДСТУ ISO 9001.

**Результати SWOT-аналізу
діяльності Українського інституту експертизи сортів рослин**

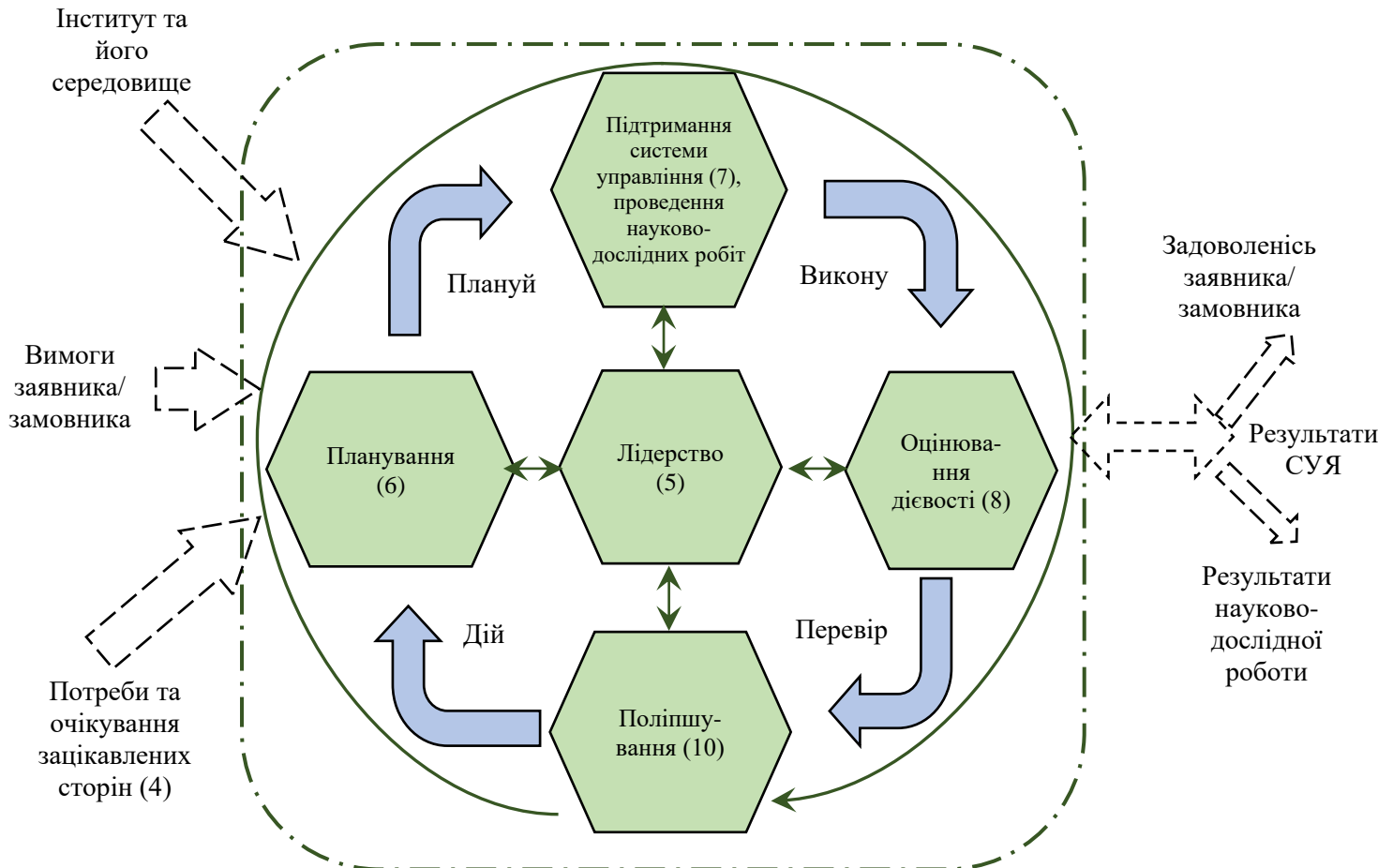
	Український інститут експертизи сортів рослин	
	Положення про систему управління якістю	
	Положення	СУЯ2023

Додаток 1.2

Зацікавлені сторони Українського інституту експертизи сортів рослин, їхні потреби (вимоги) та очікування

Зацікавлені сторони	Потреби (вимоги) та очікування
Заявники та замовники	Проведення науково-дослідних робіт, комплексу польових та лабораторних досліджень з вивчення нових сортів на належному якісному рівні; отримання достовірних результатів
Співробітники Інституту	Належні, комфортні й безпечні умови праці; можливість професійного, соціального й особистого розвитку
Селекціонери	Отримання характеристик та рекомендацій щодо вирощування сортів з метою подальшого їх використання
Виробники насіння та рослинницької сільськогосподарської продукції	Забезпечення обігу якісного посівного матеріалу, запобігання обігу фальсифікованого та контрафактного насіння
Органи влади	Участь у формуванні та проведенні державної політики у галузях агропромислового виробництва, дотримання зобов'язань, що випливають із членства України в Міжнародному союзі з охорони нових сортів рослин
Фонди-грантодавці	Інноваційні, наукоємні та технологічні дослідження або програми розвитку
Інші експертні заклади та організації із сертифікації насіння	Результативна та ефективна взаємодія і співпраця у сфері охорони прав на сорти рослин Чесна конкуренція
Вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації	Працевлаштування кваліфікованих спеціалістів аграрної сфери діяльності
Аграрний сектор економіки в частині виробництва, обігу та споживання продукції рослинництва	Продовольча безпека країни, фінансова стійкість сільськогосподарських товаровиробників

Модель СУЯ, яка заснована на процесному підході

Примітка. Номери в дужках вказують на розділи в цьому положенні, де регламентовано вимоги до процесів

Процеси СУЯ згідно ISO 9001 та документи Інституту, які містять опис їх виконання

Види процесів	Процеси вищого рівня	Процеси першого рівня	Документи, в яких описано виконання процесу	Пункти ISO 9001:2015, ДСТУ ISO 9001:2015
Процеси управління	Організація системи управління якістю	Визначення контексту (середовища) Інституту	Статут Інституту Колективний договір Положення «Про систему управління якістю» Інструкція «Аналізування з боку керівництва»	4.1
		Визначення потреб та очікувань зацікавлених сторін	Статут Інституту Положення «Про систему управління якістю» Інструкція «Аналізування з боку керівництва»	4.2
		Визначення сфери застосування й процесів системи управління якістю	Положення «Про систему управління якістю»	4.3-4.4
		Лідерство та його зобов'язання	Статут Інституту Наказ Інституту «Про затвердження Положення про Вчену раду Інституту» Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин» Інструкція «Аналізування з боку керівництва»	5.1
		Формування, впровадження й актуалізація політики у сфері якості	Положення «Про систему управління якістю» Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та	5.2

			науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин» Інструкція «Аналізування з боку керівництва»	
		Розподіл функцій, обов'язків і повноважень в межах Інституту	Статут Інституту Структура Інституту, затверджена Міністерством аграрної політики та продовольства України Положення «Про систему управління якістю» Положення «Про структурні підрозділи Інституту та його філій» Наказ Інституту «Про розподіл посадових обов'язків між директором Інституту та його заступниками» Посадові інструкції працівників Інституту	5.3
Планування	Управління ризиками й можливостями		Наказ міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Інструкції з організації внутрішнього контролю в системі Міністерства аграрної політики та продовольства України» Положення «Про систему управління якістю»	6.1
	Установлення цілей у сфері якості й забезпечення їх досягнення		Положення «Про систему управління якістю» Інструкція «Аналізування з боку керівництва»	6.2
	Планування змін		Положення «Про систему управління якістю» Інструкція «Аналізування з боку керівництва»	6.3
	Оцінювання	Моніторинг, вимірювання,	Положення «Про	9.1

	дієвості й поліпшування	аналізування й оцінювання	систему управління якістю» Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин»	
		Внутрішній аудит	Положення «Про систему управління якістю» Положення «Про проведення внутрішнього аудиту» Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин»	9.2
		Аналізування системи управління якістю керівництвом Інституту	Положення «Про систему управління якістю» Інструкція «Аналізування з боку керівництва»	9.3
		Управління невідповідностями й коригувальні дії	Положення «Про систему управління якістю» Інструкція «Невідповідність і коригувальні дії»	10.2
		Постійне поліпшування	Положення «Про систему управління якістю» Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин»	10.1, 10.3
В О - П	Організація	Планування науково-	Закон України «Про	8.1

	<p>науково-технічної експертизи сортів рослин</p>	<p>технічної експертизи сортів рослин</p>	<p>охорону прав на сорти рослин» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку складання, розгляду заявки сорту та визнання прав на сорти рослин» Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку проведення кваліфікаційної експертизи сорту» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку забезпечення офіційними та дослідними зразками посадкового матеріалу сорту» Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку затребування зразків посадкового матеріалу батьківських компонентів об'єкта заявки» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Переліку родів і видів, сорти яких проходять кваліфікаційну експертизу на придатність сорту для поширення та на</p>	
--	---	---	--	--

			відмінність, однорідність та стабільність»	
		Організаційна діяльність з проведення науково-технічної експертизи сортів рослин	<p>Закон України «Про охорону прав на сорти рослин»</p> <p>Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку підтвердження підприємствами, установами, організаціями відповідного рівня компетентності, вимоги щодо достатньої кількості персоналу відповідної кваліфікації, який працює на постійній основі, вимоги до матеріальних та фінансових ресурсів, акредитованих лабораторій та системи управління якістю, перелік документів, необхідних для отримання уповноваження, та порядок їх подання»</p> <p>Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку проведення кваліфікаційної експертизи сорту»</p> <p>Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку забезпечення офіційними та дослідними зразками посадкового матеріалу сорту»</p> <p>Наказ Державної служби з охорони прав на сорти рослин «Про затвердження</p>	7.5, 8.1, 8.2, 8.5, 8.6, 8.7

			<p>Положення про еталонні колекції сортів рослин» Наказ Інституту «Про затвердження переліку філій для виконання кваліфікаційної експертизи сортів рослин»</p>	
		<p>Методична діяльність з проведення науково-технічної експертизи сортів рослин</p>	<p>Наказ Інституту «Про затвердження Положення про методичну комісію Інституту» Положення «Про сектор методичного забезпечення», затвержене директором Інституту Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» Накази Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Методик проведення експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність і стабільність Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Методики проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин на придатність для поширення в Україні. Методи визначення показників якості продукції рослинництва» Накази Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Методик проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин на придатність для поширення в</p>	<p>7.1.5, 7.5, 8.1, 8.3, 8.5, 8.6, 8.7</p>

		Україні»		
	Аналітична діяльність з проведення науково-технічної експертизи сортів рослин	<p>Закон України «Про охорону прав на сорти рослин»</p> <p>Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв заборони поширення сортів рослин в Україні»</p> <p>Наказ Інституту «Про затвердження форм та строків надання звітної документації»</p> <p>Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку проведення кваліфікаційної експертизи сорту»</p> <p>Наказ Інституту «Про затвердження Порядку підготовки та затвердження експертних висновків про результати кваліфікаційної експертизи сортів рослин»</p> <p>Наказ Державної служби з охорони прав на сорти рослин «Інструкція про складання запиту на отримання результатів експертизи та відповіді на запит з результатів експертизи компетентного органу Держави-учасника УПОВ»</p>	7.1.5, 7.5, 8.1, 8.2, 8.3, 8.5, 8.6, 8.7	
	Формування контингенту	Інформаційний зв'язок із заявниками /замовниками	<p>Закон України «Про охорону прав на сорти рослин»</p> <p>Наказ Інституту «Про затвердження Порядку відвідування дослідних ділянок заявниками в період проведення польових дослідів»</p> <p>Наказ Інституту «Про затвердження</p>	8.1, 8.2

			<p>Положення Про кабінет заявника Наказ Інституту «Про затвердження Положення Про базу даних «Сорт» Наказ Інституту «Про затвердження Інструкції зі знеособлення та утилізації дослідних зразків посадкового матеріалу та врожаю, отриманого з дослідних ділянок» Наказ Інституту «Про затвердження Положення про відбір зразків насіннєвого матеріалу із сховища UIESP з метою проведення молекулярно-генетичних досліджень» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку забезпечення офіційними та дослідними зразками посадкового матеріалу сорту»</p>	
		<p>Забезпечення захисту конфіденційної інформації</p>	<p>Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» Наказ Інституту «Про затвердження Положення про базу даних «Сорт» Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин» Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку</p>	<p>8.1, 8.2</p>

			ведення та адміністрування бази даних сортів, реєстрів»	
	Проектування й розроблення програм науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин	Підготовка програм кваліфікаційної експертизи сортів рослин, проведення ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю	Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку проведення ділянкового та лабораторного сортового контролю» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку проведення дореєстраційного та післяреєстраційного вивчення сортів» Наказ Інституту «Про визначення пунктів досліджень та встановлення строків передачі проб насінневого матеріалу для забезпечення організації проведення ділянкового (грунтового) сортового контролю» Наказ Інституту «Про затвердження Положення Про Вчену раду Інституту»	8.3
	Проведення науково-технічної експертизи сортів рослин	Розгляд заявки на сорт та встановлення відповідності назви сорту	Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку складання, розгляду заявки сорту та визнання прав на	8.5, 8.6, 8.7

			сортів рослин» Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин»	
		Проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність та стабільність (ВОС)	Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку проведення кваліфікаційної експертизи сорту» Накази Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Методик проведення експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність і стабільність» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку забезпечення офіційними та дослідними зразками посадкового матеріалу сорту» Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку затребування зразків посадкового матеріалу батьківських	8.5, 8.6, 8.7

			<p>компонентів об'єкта заявки» Наказ Інституту «Про затвердження Порядку підготовки та затвердження експертних висновків про результати кваліфікаційної експертизи сортів рослин»</p>	
		<p>Проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин на придатність сорту для поширення (ПСП)</p>	<p>Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку проведення кваліфікаційної експертизи сорту» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Методики проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин на придатність для поширення в Україні. Методи визначення показників якості продукції рослинництва» Накази Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Методик проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин на придатність для поширення в Україні» Наказ Інституту «Про затвердження Порядку підготовки та</p>	8.5, 8.6, 8.7

			затвердження експертних висновків про результати кваліфікаційної експертизи сортів рослин» Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв заборони поширення сортів рослин в Україні»	
		Визначення біохімічних та технологічних показників якості сортів рослин в рамках експертизи на ВОС та ПСП	Статут Інституту Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Методика проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин на придатність до поширення в Україні. Методи визначення показників якості продукції рослинництва» Настанова з якості НЯ01 Лабораторії показників якості, затверджена директором Інституту	8.5, 8.6
Проведення науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин	Проведення ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю		Закон України «Про насіння і садивний матеріал» Статут Інституту Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони	8.5, 8.6

			<p>прав на сорти рослин» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку проведення ділянкового та лабораторного сортового контролю» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Методики проведення ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю»</p>	
		<p>Проведення дореєстраційного та післяреєстраційного вивчення сортів рослин, перевірки збереженості сорту</p>	<p>Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» Статут Інституту Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку проведення дореєстраційного та післяреєстраційного вивчення сортів рослин» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Методики проведення дореєстраційного та післяреєстраційного вивчення сортів» Наказ Державної служби з охорони прав на сорти рослин «Про затвердження Порядку</p>	<p>8.5, 8.6</p>

			перевірки збереженості сорту рослин» Наказ Інституту «Про затвердження Положення про інформаційну систему ведення та обліку ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю»	
	Контроль невідповідних виходів	Збір та аналізування даних, підготовка експертних висновків, звітів та протоколів	Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин» Наказ Інституту «Про затвердження Порядку використання електронної інформаційної підсистеми «Введення та опрацювання результатів польових та лабораторних досліджень з кваліфікаційної експертизи сортів на ПСП» автоматизованої інформаційної системи Інституту» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Інструкції списання (бракування) польових дослідів під час проведення кваліфікаційної експертизи» Наказ Інституту «Про затвердження Порядку відвідування дослідних ділянок заявниками в період проведення польових дослідів» Наказ Інституту «Про	8.7

			введення в експлуатацію програмного додатку «Статистично-інформаційні матеріали» Наказ Інституту «Про затвердження Антикорупційної програми Інституту та його філій»	
	Організація моніторингу ступеню задоволеності потреб заявників /замовників	Взаємодія з заявниками /замовниками	Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо реалізації Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин» Наказ Інституту «Про затвердження Інструкції з діловодства Інституту» Наказ Інституту «Про затвердження Порядку відвідування дослідних ділянок заявниками в період проведення польових дослідів» Закон України «Про звернення громадян»	4.2, 8.2, 8.5, 9.1.2
	Міжнародна діяльність	Імплементация міжнародних методик для проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин	Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин Наказ Інституту «Про затвердження Положення про методичну комісію Інституту» Положення «Про сектор методичного забезпечення», затверджене	4.2, 8.1, 8.2, 8.3, 8.5, 8.6, 8.7, 9.1.3

		Український інститут експертизи сортів рослин		
		Положення про систему управління якістю		
		Положення	СУЯ2023	
		Підготовка та опрацювання запитів на отримання результатів експертизи до Компетентного органу держави-учасника Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин	<p>директором Інституту</p> <p>Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин</p> <p>Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку проведення кваліфікаційної експертизи сорту»</p> <p>Наказ Державної служби з охорони прав на сорти рослин «Інструкція про складання запиту на отримання результатів експертизи та відповіді на запит з результатів експертизи компетентного органу Держави-учасника УПОВ»</p>	4.2, 8.1, 8.2, 8.3, 8.5, 8.6, 8.7
Процеси підтримки системи управління	Управління людськими ресурсами (персоналом)	Формування штатів	<p>Закон України «Про охорону прав на сорти рослин»</p> <p>Кодекс законів про працю України</p> <p>Колективний договір</p> <p>Наказ Інституту «Про затвердження Положення про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних наукових посад Інституту»</p> <p>Положення «Про відділ кадрів і діловодства», затверджене директором Інституту</p> <p>Наказ Інституту «Про затвердження Порядку формування кадрового резерву в Інституті»</p>	7.1.1, 7.1.2
		Управління знаннями	<p>Положення «Про систему управління якістю»</p> <p>Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»</p> <p>Закон України «Про охорону прав на сорти</p>	7.1.1, 7.1.6

		<p>рослин» Закон України «Про професійний розвиток працівників» Наказ Інституту «Про затвердження Положення про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних наукових посад Інституту» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку підтвердження підприємствами, установами, організаціями відповідного рівня компетентності, вимоги щодо достатньої кількості персоналу відповідної кваліфікації, який працює на постійній основі, вимоги до матеріальних та фінансових ресурсів, акредитованих лабораторій та системи управління якістю, перелік документів, необхідних для отримання уповноваження, та порядок їх подання»</p>	
	Оцінювання персоналу	Наказ Інституту «Про затвердження Положення про атестацію наукових працівників Інституту»	7.1.1, 7.1.6, 7.2
	Підвищення кваліфікації	Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» Закон України «Про професійний розвиток працівників»	7.1.1, 7.1.6, 7.2
	Інформування персоналу	Положення «Про систему управління якістю» Наказ Інституту «Про	7.3, 7.4

			затвердження Інструкції з діловодства Інституту»	
		Стимулювання та мотивація персоналу	Колективний договір	7.1.2
Управління інфраструктурою і середовищем для функціонування процесів	Інформаційне і технічне забезпечення		Положення «Про систему управління якістю» Наказ Інституту «Про затвердження Положення про автоматизовану інформаційну систему Інституту» Наказ Інституту «Про затвердження Положення про базу даних «Сорт» Наказ Інституту «Про затвердження Порядку інформаційного наповнення та технічної підтримки веб-сайту Інституту» Наказ Інституту «Про введення в експлуатацію програмного додатку «Статистично-інформаційні матеріали» Наказ Інституту «Про затвердження Положення про інформаційну систему ведення та обліку ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю» Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження порядку ведення та адміністрування бази даних сортів, реєстрів» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку підтвердження	7.1.1, 7.1.3, 7.1.4

			<p>підприємствами, установами, організаціями відповідного рівня компетентності, вимоги щодо достатньої кількості персоналу відповідної кваліфікації, який працює на постійній основі, вимоги до матеріальних та фінансових ресурсів, акредитованих лабораторій та системи управління якістю, перелік документів, необхідних для отримання уповноваження, та порядок їх подання»</p>	
		Адміністративно-господарча діяльність	<p>Колективний договір Статут Інституту Положення «Про систему управління якістю» Наказ Інституту «Про введення в дію Правил внутрішнього трудового розпорядку Інституту» Положення «Про експлуатаційно-технічний відділ», затверджене директором Інституту Положення «Про філії Інституту», затверджене директором Інституту</p>	7.1.1, 7.1.3, 7.1.4
		Забезпечення безпечних умов праці (техніка безпеки та санітарно-гігієнічні умови)	<p>Колективний договір Положення «Про відділ охорони праці та протипожежної безпеки», затверджене директором Інституту Наказ Інституту «Про затвердження Інструкції з правил пожежної безпеки в приміщеннях Інституту» Посадові інструкції</p>	7.1.1, 7.1.3, 7.1.4

			працівників Інституту, затверджені директором Інституту	
	Управління ресурсами для моніторингу і вимірювання	Управління засобами моніторингу якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин	<p>Положення «Про систему управління якістю»</p> <p>Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку ведення та адміністрування бази даних сортів, реєстрів»</p> <p>Накази Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Методик проведення експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність і стабільність»</p> <p>Накази Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Методик проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин на придатність для поширення в Україні»</p> <p>Наказ Інституту «Про затвердження Порядку використання електронної інформаційної підсистеми «Введення та опрацювання результатів польових та лабораторних досліджень з кваліфікаційної експертизи сортів на ПСП» автоматизованої інформаційної системи Інституту»</p> <p>Наказ Інституту «Про затвердження Положення про базу даних «Сорт»</p> <p>Наказ Інституту «Про перевірку дослідів»</p> <p>Настанова з якості</p>	7.1.1, 7.1.5

			НЯ01 Лабораторії показників якості (ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019), затверджена директором інституту	
		Управління засобами вимірювальної техніки	Положення «Про систему управління якістю»	7.1.1, 7.1.5
Інформаційно-бібліотечна і видавнича діяльність	Редакційно-видавнича діяльність		Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Положення про Бюлетень» Охорона прав на сорти рослин» Положення про науково-практичний журнал «Plant Varieties Studying and Protection», затверджене співзасновниками	7.1.1, 7.1.3, 7.1.4
	Бібліотечна діяльність		Наказ Інституту «Про затвердження Порядку розповсюдження та обліку видавничої продукції Інституту» Наказ Інституту «Про затвердження Інструкції з обліку науково-технічного фонду»	7.4
Інформаційно-рекламна діяльність	Інформування		Наказ Інституту «Про затвердження «Інструкції з діловодства Інституту» Положення «Про відділ кадрів і діловодства», затверджене директором Інституту Наказ Інституту «Про централізоване впровадження автоматизованої системи контролю обігу документів АСКОД»	7.4
	Публічна інформація		Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» Положення «Про	7.4

			систему управління якістю» Закон України «Про доступ до публічної інформації»	
		Рекламна діяльність	Наказ Інституту «Про затвердження Порядку інформаційного наповнення та технічної підтримки веб-сайту Інституту»	7.4, 8.2
Управління задокументованою інформацією	Управління задокументованою інформацією СУЯ		Положення «Про систему управління якістю» Положення «Управління задокументованою інформацією»	7.5
		Діловодство	Наказ Інститут «Про затвердження Інструкції з діловодства Інституту»	7.5
Контроль власності заявника / замовника	Збереження посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин		Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку забезпечення офіційними та дослідними зразками посадкового матеріалу сорту» Наказ Інституту «Про затвердження Положення про відбір зразків насінневого матеріалу із сховища UIECP з метою проведення молекулярно-генетичних досліджень»	8.5.3
		Збереження документів заявки, договорів та актів науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин	Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» Статут Інституту Положення «Про відділ бухгалтерського обліку та фінансового забезпечення», затверджене	8.5.3

			директором Інституту Наказ Інституту «Про затвердження Інструкції з діловодства Інституту»	
Фінансово-економічна діяльність	Публічні закупівлі		Наказ Інституту «Про затвердження Порядку здійснення публічних закупівель та проведення договірної роботи в Інституті» Наказ Інституту «Про визначення осіб, на яких покладається здійснення публічних закупівель та проведення договірної роботи»	7.1, 8.4
	Розрахунки необхідних обсягів матеріально-технічних ресурсів		Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку проведення кваліфікаційної експертизи сорту» Положення «Про сектор науково-технічного забезпечення», затверджене директором Інституту Положення «Про сектор науково-економічних досліджень», затверджене директором Інституту	7.1

Матриця розподілу відповідальності і повноважень за процеси СУЯ Українського інституту експертизи сортів рослин

Процеси системи управління якістю		Директор	Заступник директора з наукової роботи - ПКЯ	Заступник директора (відповідальний за організацію і проведення науково-технічної експертизи сортів рослин)	Заступник директора	Головний бухгалтер	Керівники структурних підрозділів***
Відповідно до ISO 9001:2015, ДСТУ ISO 9001:2015	Процеси першого 'рівня						
1	2	3	4	5	6	7	8
Розуміння організації та її середовища	Визначення контексту (середовища) Інституту	К*	С**				
Розуміння потреб і очікувань зацікавлених сторін	Визначення потреб та очікувань зацікавлених сторін		К	С	С		
Визначення сфери застосування системи управління якістю	Визначення сфери застосування й процесів системи управління якістю	К		С			
Система управління якістю та її процеси	Розроблення, впровадження, підтримка і поліпшення СУЯ	К	С	С	С	С	С
Лідерство й зобов'язання	Лідерство та його зобов'язання	К					К
Формування політики у сфері якості й інформування про неї	Формування, впровадження й актуалізація політики у сфері якості	К					
Функції, обов'язки й повноваження в межах організації	Розподіл функцій, обов'язків і повноважень в межах Інституту	К					К
Дії стосовно ризиків і можливостей	Управління ризиками й можливостями		К				К
Цілі у сфері якості й планування дій для їх досягнення	Установлення цілей у сфері якості й забезпечення їх досягнення	К		С			К
Планування змін	Планування змін	К		С			С
Ресурси	Визначення та виділення необхідних ресурсів	К				С	
Людські ресурси	Формування штатів	К	С				С
	Організація і забезпечення управління людськими ресурсами		К	С			С

***К (керівник процесу)** - керує діяльністю (процесом, функцією, роботою, заходом) і приймає остаточне рішення, відповідає за остаточні результати. На керівника процесу покладається відповідальність за забезпечення планування, організацію належного виконання процесу і оцінювання його результативності.

****С (співвиконавець)** - організовує чи безпосередньо виконує функцію (роботу) та відповідає за якість її виконання в межах його функціональних обов'язків.

***Під «керівниками структурних підрозділів» вважаємо завідувачів відділів, лабораторій Інституту, керівників філій Інституту, які залучені до проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин

Інфраструктура	Інформаційне і технічне забезпечення				К		
	Адміністративно-господарча діяльність	К					
	Редакційно-видавнича діяльність				К		
Середовище для функціонування процесів	Забезпечення безпечних умов праці (техніка безпеки та санітарно-гігієнічні умови)	К					
Ресурси для моніторингу та вимірювання	Управління засобами моніторингу якості проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин		К	С	С		
	Управління засобами вимірювальної техніки		К				
Знання організації	Управління знаннями, необхідними для досягнення цілей						К
Компетентність	Оцінювання персоналу		К				С
	Підвищення кваліфікації		К				С
Обізнаність	Забезпечення обізнаності		К	С	С		С
Інформування	Внутрішнє інформування			С	К		С
	Публічна інформація				К		
	Рекламна діяльність				К		С
	Бібліотечна діяльність				К		С
Задokumentована інформація	Управління задokumentованою інформацією СУЯ		К				
	Діловодство (документообіг)	К	С				
Оперативне планування та контроль	Планування науково-технічної експертизи сортів рослин	К	С	К	С	С	С
	Організаційна діяльність з проведення науково-технічної експертизи сортів рослин			К			
	Методична діяльність з проведення науково-технічної експертизи сортів рослин			К			
Вимоги до продукції та послуг	Інформаційний зв'язок із заявниками /замовниками			К	С		
	Забезпечення захисту конфіденційної інформації			К	С		
	Ліцензування та акредитація		К				С
	Взаємодія з заявниками /замовниками		С	К			С
Проектування й розроблення продукції та послуг	Підготовка програм кваліфікаційної експертизи сортів рослин, проведення ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю		К	К	С		С

Контроль надаваних із зовні процесів, продукції та послуг	Публічні закупівлі							К	
Надання послуг	Розгляд заявки на сорт та встановлення відповідності назви сорту			К		С			
	Проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність та стабільність (ВОС)			К					С
	Проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин на придатність сорту для поширення (ПСП)			К					С
	Визначення біохімічних та технологічних показників якості сортів рослин в рамках експертизи на ВОС та ПСП		К		С				С
	Проведення ділянкового (грунтового) сортового контролю та лабораторного сортового контролю		К		К				С
	Проведення дореєстраційного та післяреєстраційного вивчення сортів рослин, перевірки збереженості сорту		С		К				С
	Збереження посадкового матеріалу об'єкта заявки сортів рослин				К				С
	Збереження документів заявки, договорів та актів науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин				К		С		С
	Випуск послуг (перевірка виконання вимог)	Моніторинг та оцінювання проведення науково-технічної експертизи сортів рослин та науково-дослідних робіт у сфері охорони прав на сорти рослин		К		К			
Атестація			К		С				С
Оцінювання результатів наукової діяльності			К		С				
Контроль невідповідних виходів	Збір та аналізування даних, підготовка експертних висновків, звітів та протоколів		К		К				С
Моніторинг, вимірювання, аналізування й оцінювання	Моніторинг, вимірювання, аналізування й оцінювання	К	С		С		С	С	С
Внутрішній аудит	Внутрішній аудит		К						С
Аналізування системи управління	Аналізування системи управління якістю керівництвом Інституту	К	С						С
Невідповідність і коригувальні дії	Управління невідповідностями й коригувальні дії	К	К		К		К	К	К
Постійне поліпшування	Постійне поліпшування	К	К		К		К	К	К

